

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

D E C I Z I E

cu privire la contestația depusă de Ion Chirtoaca

împotriva deciziei nr.13 din 21 mai 2024 a Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

(evaluarea externă conform Legii nr. 26/2022)

*(Dosarul nr. 3-11/24
NR. PIGD 2-24070878-01-3-01072024)*

Contestație în baza Legii nr. 26/2022; evaluarea reluată a candidatului la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii;

26 iunie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în ședință publică cererea de contestare depusă de Ion Chirtoaca împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor cu privire la anularea deciziei nr.13 din 21 mai 2024 „cu privire la evaluarea reluată a lui Ion Chirtoaca, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii” și constatarea promovării evaluării de către Ion Chirtoaca, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii,

Completul de judecată special pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, compus din:

Ion Malanciuc, *Președinte*,
Diana Stănilă,
Oxana Parfeni, *judecători*,

Cristian Rotaru, *grefier*

Cu participarea:

Reclamantului – Ion Chirtoaca

Reprezentantului reclamantului – avocatului Eugeniu Musteață

Reprezentantului pârâtei – avocatului Valeriu Cernei

constată următoarele:

ASPECTE GENERALE ȘI DE PROCEDURĂ

1. Prin Hotărârea nr. 14/2 din 26 ianuarie 2016, Consiliul Superior al Magistraturii a propus Președintelui Republicii Moldova numirea domnului Ion Chirtoaca (reclamantul) în funcția de judecător la Judecătoria Centru, mun. Chișinău, pe un termen de 5 ani.

2. Prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 1976-VII din 17 martie 2016, Ion Chirtoaca a fost numit, pe un termen de cinci ani, în funcția de judecător la Judecătoria Centru, municipiul Chișinău.

3. Prin Decretul Președintelui Republicii Moldova Nr. 1604-IX din 30 august 2024, Ion Chirtoaca a fost numit în funcția de judecător până la atingerea plafonului de vârstă.

4. La 29 octombrie 2021, a depus la Consiliul Superior al Magistraturii cerere de participare la concursul pentru funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii.

5. La 8 iulie 2022, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (în continuare Comisia de evaluare) a inițiat evaluarea lui Ion Chirtoaca, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, în temeiul Legii privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, (în continuare Legea nr. 26/2022).

6. Prin decizia Comisiei de evaluare nr. 19 din 20 ianuarie 2023 „cu privire la candidatura lui Ion Chirtoaca, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii”, în baza art. 8 alin. (1), alin. (2) lit. a) și c), alin. (4) lit. a) și b), alin. (5) lit. b), c), d) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. /2022, s-a decis că candidatul nu întrunește criteriile de integritate, deoarece au fost constatate dubii serioase cu privire la conformitatea candidatului cu criteriile de integritate etică și financiară și, prin urmare, nu promovează evaluarea.

7. Prin decizia din 1 august 2023 a Curții Supreme de Justiție s-a admis contestația lui Ion Chirtoaca, s-a anulat decizia Comisiei de evaluare nr. 19 din 20 ianuarie 2023 și s-a dispus reevaluarea candidatului Ion Chirtoaca de către Comisia de evaluare.

8. Ca urmare a evaluării reluate a candidatului Ion Chirtoaca, desfășurată în temeiul art. 14 alin. (8) lit. b) și alin. (10) din Legea nr. 26/2022, Comisia de evaluare a emis decizia nr. 13 din 21 mai 2024, prin care în temeiul art. 8 alin. (1), (2) lit. c), alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b), c) și d) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, a decis că candidatul nu întrunește criteriile de integritate financiară și etică întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate etică și financiară și, astfel, nu promovează evaluarea.

9. La 28 iunie 2024 și 1 iulie 2024, Ion Chirtoaca și reprezentantul acestuia, avocatul Eugeniu Musteață au contestat la Curtea Supremă de Justiție decizia Comisiei de evaluare nr. 13 din 21 mai 2024.

10. Conform art. 14 alin. (2) din Legea nr. 26/2022, contestația ține de competența Curții Supreme de Justiție și este examinată de un complet de judecată special compus din 3 judecători. Cauza a fost distribuită pentru examinare completului compus din judecătorii Ion Malanciuc (președinte), Oxana Parfeni (raportor) și Diana Stănilă.

11. La 23 iulie 2024, Comisia de evaluare a depus referință, prin care nu a recunoscut pretențiile lui Ion Chirtoaca și a solicitat respingerea acestora.

12. Curtea Supremă de Justiție a convocat părțile în ședință la 12 și 17 septembrie 2024. În fața Curții Supreme de Justiție, reclamantul a pledat atât personal, cât și a fost reprezentat de avocatul Eugeniu Musteață. Comisia de evaluare a fost reprezentată de către avocatul Valeriu Cernei.

13. La 17 septembrie 2024, a fost finalizată examinarea cauzei în fond, iar decizia urma a fi plasată pe pagina web a CSJ, conform art. 14 alin. (9) din Legea nr. 26/2022.

14. La 13 noiembrie 2024, reclamantul Ion Chirtoaca a depus prin intermediul poștei electronice cerere privind reluarea examinării cauzei în fond.

15. În motivarea cererii, reclamantul a invocat că, după finalizarea examinării cauzei în fond și retragerea Completului de judecată special în deliberare, pentru emiterea și pronunțarea deciziei, legiuitorul a modificat și completat art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26/2022, în sensul în care *„La examinarea cererii de contestare a deciziei Comisiei de evaluare, completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție poate adopta una dintre următoarele decizii: c) constatarea promovării sau nepromovării evaluării în cazul contestării repetate a deciziei Comisiei de evaluare, adoptată în urma reevaluării dispuse anterior.”*

16. Reclamantul a invocat că atenția că prevederile art. 14 alin. (8) lit. c) din Legea nr. 26/2022 sunt de natură procedural-materială, care se aplică la data adoptării deciziei, care stabilesc competențele instanței de judecată. Fiind adoptată o lege nouă, care modifică substanțial legea, în baza căreia Ion Chirtoaca a înaintat repetat contestația împotriva deciziei Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 13 din 21 mai 2024, dar și ținând cont de faptul că nu a fost adoptată decizia pe marginea cauzei sale, în temeiul art. 235 alin. (2) și art. 240 din Codul de procedură civilă, reclamantul a considerat că se impune reluarea dezbaterilor judiciare.

17. Totodată, reclamantul a menționat că nu consideră necesar reluarea examinării cauzei în fond, cu participarea părților și reaudierea pledoariilor, deoarece solicită reluarea formală doar pentru modificarea solicitării din contestație în lumina modificărilor survenite, în sensul modificării doar a solicitării, în loc de *„Dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului Ion Chirtoaca ...”* să fie luată spre examinarea solicitării *„Constatarea promovării evaluării de către candidatului Ion Chirtoaca în funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii”*.

18. Prin încheierea din 26 iunie 2025 a Curții Supreme de Justiție s-a respins cererea reclamantului cu privire la reluarea examinării cauzei în fond.

ÎN FAPT

a. Evaluarea externă a reclamantului de către Comisie

19. În vederea sporirii integrității viitorilor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii și ai organelor specializate ale acestora, precum și în vederea sporirii încrederii societății în activitatea organelor de autoadministrare ale judecătorilor și

procurorilor, dar și, în general, în sistemul justiției, la 10 martie 2022, Parlamentul a adoptat Legea nr. 26, cu modificările ulterioare. Conform acestei legi, toți candidații *inter alia* la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii sunt supuși evaluării externe, ca etapă obligatorie a procesului de selectare a candidaților și de alegere sau numire a acestora în funcțiile respective. Este evaluată integritatea etică și financiară a acestora. Evaluarea începe cu solicitarea ca candidatul să depună Comisiei declarația de avere și interese personale și declarația cu privire la lista persoanelor apropiate lui, de transmitere voluntară a răspunsurilor la chestionarul privind integritatea etică.

20. Evaluarea candidatului Ion Chirtoaca a început la 8 iulie 2022. Însă, la 5 iulie 2022, candidatul a depus voluntar chestionarul privind integritatea etică, iar la 15 iulie 2022 a depus declarația de avere și interese personale pentru ultimii cinci ani, conform art. 9 alin. (2) din Legea nr. 26/2022, care include lista persoanelor apropiate din sistemul judecătoresc, al procuraturii și în serviciul public. În timpul evaluării inițiale, Comisia a colectat informații din multiple surse, a trimis candidatului 4 runde de întrebări, inclusiv 25 de întrebări, 50 de subîntrebări și 19 solicitări de documente suplimentare.

21. La 8 septembrie 2023, Comisia a inițiat reluarea procedurii de evaluare a candidatului Ion Chirtoaca, în cadrul căreia candidatul a răspuns la trei întrebări scrise din partea Comisiei, inclusiv la șase subîntrebări și o solicitare de documente suplimentare. Comisia a colectat informații adiționale din diverse surse, conform necesităților, pentru a aborda problemele examinate în cadrul evaluării reluate.

22. La 9 februarie 2024, Comisia de evaluare a comunicat candidatului Ion Chirtoaca notificarea cu privire la faptele și dubiile serioase. La cererea candidatului, la 7 martie 2024, Comisia de evaluare i-a acordat acestuia acces la materialele evaluării reluate. La 16 februarie 2024, candidatul a răspuns la notificarea cu privire la faptele și dubiile serioase. Candidatul a solicitat desfășurarea audierii în ședință publică și a solicitat audierea în ședință a părinților săi și a prezentat documente suplimentare. La 13 martie 2024, a fost desfășurată audierea candidatului în fața Comisiei de evaluare. Totodată, la solicitarea candidatului, Comisia de evaluare a audiat părinții candidatului.

23. La 21 mai 2024, ca urmare a evaluării reluate a candidatului Ion Chirtoaca, desfășurată în temeiul art. 14 alin. (8) lit. b) și alin. (10) din Legea nr. 26/2022, în temeiul art. 8 alin. (1), (2), lit. c), alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b), c) și d) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, Comisia de evaluare a emis decizia nr. 13, prin care a decis că candidatul Ion Chirtoaca nu întrunește criteriile de integritate financiară și etică întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate etică și financiară și, astfel, nu promovează evaluarea.

24. Potrivit deciziei, Comisia de evaluare a constatat:

i. Nedeclararea contului bancar și a transferurilor de la părinții săi în modul prevăzut de lege și a surselor mijloacelor bănești pentru astfel de transferuri:

Comisia de evaluare a constatat că, la 12 octombrie 2010, candidatul Ion Chirtoaca a deschis un cont bancar în EUR în numele său la o bancă din Republica Moldova, pe care l-a închis la 19 ianuarie 2022. Candidatul nu a declarat acest cont bancar în declarațiile sale anuale depuse la Comisia Națională de Integritate pentru anii 2012 – 2015. În această perioadă, candidatul a primit transferuri în acest cont de la părinții săi, care lucrau în străinătate, în sumă de 74 660 EUR.

În cadrul evaluării inițiale, Comisia a concluzionat că are dubii serioase cu privire la conformitatea candidatului Ion Chirtoaca cu criteriile de integritate financiară și etică, pe motivul nedeclarării acestui cont bancar în EUR și a mijloacelor bănești depuse în acel cont, dubii extinse și la sursele transferurilor efectuate în perioada anilor 2012 – 2014 și care nu au fost atenuate de către candidat.

Atât la audierea din cadrul evaluării inițiale, cât și în cea din cadrul evaluării reluate, candidatul a recunoscut că contul bancar era deschis în numele său, nu era un cont comun cu părinții săi și că legal mijloacele bănești din aceste conturi îi aparțineau lui. Candidatul a recunoscut, de asemenea, că prevederile art. 4 alin. (1) lit. d) din Legea privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere nr. 1264/2002 (în vigoare până la 1 august 2016) impuneau subiectului declarării obligația să declare toate activele financiare, chiar dacă soldul contului era zero în momentul depunerii declarației. Candidatul a recunoscut că nedeclararea contului bancar a fost o greșală și o omisiune din partea sa. A remarcat că, după ce a devenit judecător în 2016, a devenit mai familiarizat cu prevederile legale relevante și a înțeles că ar fi trebuit să fie declarat.

Comisia de evaluare a remarcat că, în decizia din 1 august 2023, completul de judecată special al Curții Supreme de Justiție a reținut că, Comisia de evaluare a ignorat prezentarea de către candidat a documentelor justificative privind veniturile părinților săi și a trecut cu vederea explicațiile candidatului că tatăl său obținuse, de asemenea, venituri în timp ce era angajat în mod neoficial. Completul de judecată special al Curții Supreme de Justiție a acceptat calculele conform cărora părinții au făcut transferuri în valoare totală de 74 660 EUR în perioada anilor 2012 și 2015, depășind veniturile oficiale ale părinților în sumă de 64 127 EUR cu 10 533 EUR și a considerat că diferența ar putea fi explicată de veniturile nedeclarate ale tatălui. La fel, în fața completului de judecată special al Curții Supreme de Justiție, candidatul Ion Chirtoaca a prezentat declarațiile a doi cetățeni italieni, datate cu 23 martie 2023 și 3 aprilie 2023, reflectând că tatăl său a lucrat pentru acești doi cetățeni. Această informație nu a fost prezentată de către candidat Comisiei în timpul evaluării inițiale.

Prin decizia din 1 august 2023, Completul de judecată special al Curții Supreme de Justiție a considerat că aceste documente sunt de natură să înlăture dubiile referitor la sursa veniturilor obținute de ambii părinți.

În cadrul evaluării reluate, Comisia a constatat, pe baza informațiilor furnizate de către candidat Curții Supreme de Justiție și Comisiei în timpul evaluării reluate, că tatăl candidatului a avut un venit neoficial în perioada 2012-2014 de 5 775 EUR per an (2 400 EUR din munca prestată pentru P.F. și 3 375 EUR din munca pentru mama lui Z.M.). Totodată, pe parcursul anilor 2012-2015, venitul total al părinților candidatului a fost de 81 452 EUR, în timp ce suma totală a transferurilor bancare către candidat și depunerile în contul bancar al tatălui au fost de 91 274 EUR, adică cu 9 822 EUR mai mult decât venitul lor. Pentru anii 2010-2015, venitul total al părinților candidatului a fost de 104 523 EUR, în timp ce suma totală a transferurilor bancare și a depunerilor bancare a fost de 124 424 EUR, adică cu 19 901 EUR mai mult decât venitul lor. În patru din cei șase ani din această perioadă (2010, 2011, 2013 și 2015), sumele de transferuri bancare și depozite bancare au depășit venitul total oficial și neoficial al părinților cu 6 152 EUR, 3 567 EUR, 7 120 EUR și 3 506 EUR.

La fel, în cadrul evaluării reluate, candidatul Ion Chirtoaca a prezentat Comisiei patru declarații noi referitoare la venitul părinților săi, una depusă de părinții săi și trei de alte persoane (V.B., M.M. și E.L.).

Comisia a remarcat că, în timpul audierii din cadrul evaluării reluate, candidatul a fost întrebat de ce a prezentat declarații de la cetățenii italieni privind veniturile neoficiale ale tatălui său pentru prima dată în fața completului de judecată special al Curții Supreme de Justiție și încă patru declarații suplimentare despre veniturile neoficiale ale părinților săi doar ca răspuns la notificarea cu privire la faptele și dubiile serioase în cadrul evaluării reluate. Candidatul a răspuns că a furnizat informații pentru a răspunde la dubiile exprimate de Comisie.

Candidatul a mai declarat că în declarația pentru ultimii cinci ani, pe care a depus-o la Comisie la începutul evaluării inițiale, a prezentat toate documentele despre venitul părinților săi din Italia: când au lucrat acolo, ce perioadă de timp au lucrat oficial sau neoficial și informații de la autoritățile fiscale italiene.

La audierea din cadrul evaluării reluate, la cererea candidatului, părinții acestuia au fost audiați. În răspuns la întrebările adresate de candidat, tatăl său a declarat că a lucrat neoficial în perioada 2012-2014 și că a câștigat în medie aproximativ 1 000 EUR – 1 100 EUR per lună. Acest fapt a fost confirmat de mama candidatului. Mama candidatului a confirmat, de asemenea, că toate transferurile efectuate în contul bancar în EUR al candidatului și în contul de depozit al tatălui candidatului au fost bani câștigați de părinți în timp ce locuiau și lucrau în Italia.

Comisia de evaluare a notat că, este pe deplin conștientă de realitatea socială a părinților și rudelor care călătoresc în țări europene pentru a lucra, oficial și neoficial, și trimit bani înapoi în Republica Moldova pentru a sprijini copiii și membrii

familiei. De asemenea, conștientă că, în ceea ce privește munca neoficială, nu este întotdeauna posibil să se furnizeze informații complete și documente justificative pentru veniturile obținute. Dar Comisia are dreptul să se aștepte de la candidați să exercite diligența necesară în colectarea cât mai multor informații și să fie consecvenți și transparent cu informațiile furnizate. Lipsa de consistență poate echivala cu lipsa de credibilitate.

Astfel, Comisia de evaluare a reiterat că, candidatul Ion Chirtoaca nu a inclus contul său bancar în EUR în declarațiile sale anuale pentru anii 2012-2015. În răspuns la întrebările legate de acest cont, candidatul a explicat că nu a declarat contul deoarece la momentul depunerii declarațiilor anuale, în cont nu existau mijloace bănești. În acest cont bancar în EUR, părinții săi au transferat în mod regulat sume considerabile de bani din munca lor în Italia. Pe parcursul procesului de evaluare inițială și reluată, Comisia și-a exprimat dubiile sale cu privire la sursa veniturilor pentru aceste transferuri.

Comisia a reținut că, candidatul nu a exercitat diligența necesară, nu a căutat proactiv informații, a furnizat informații doar când faptele stabilite de Comisie l-au obligat să facă acest lucru și a furnizat în mod regulat informații incomplete, neconsecvente și contradictorii, subminând astfel credibilitatea candidatului.

Astfel, Comisia de evaluare a conchis că, candidatul nu a reușit să atenueze dubiile serioase exprimate de Comisie în legătură cu nedeclararea contului bancar în EUR în declarațiile sale anuale pentru anii 2012-2015 și în legătură cu capacitatea părinților săi de a transfera bani în contul său în EUR și de a depune bani în contul de depozit al tatălui.

ii. *Procurarea unui apartament la preț preferențial – condițiile de eligibilitate și îmbunătățirea condițiilor de trai:*

Comisia de evaluare a constatat că, la 21 iunie 2017, candidatul Ion Chirtoaca a depus cerere pentru un apartament la preț preferențial în cadrul unui program pentru îmbunătățirea condițiilor de trai destinat judecătorilor, implementat de Consiliul Superior al Magistraturii.

În cadrul evaluării inițiale, Comisia a conchis că, la depunerea cererii pentru locuința la preț preferențial, candidatul Ion Chirtoaca a omis să declare o informație importantă, care era o parte integrală a procesului de selecție, și anume că deține dreptul de proprietate asupra unui apartament de 38,4 m.p..

Astfel, în cadrul evaluării inițiale, Comisia de evaluare a avut dubii cu privire la faptul că lui Ion Chirtoaca i-ar fi fost acordat apartamentul la preț preferențial dacă ar fi declarat pe deplin toate informațiile relevante cu referire la dreptul de proprietate asupra apartamentului, către Grupul de lucru al Consiliului Superior al Magistraturii, care a analizat eligibilitatea candidaților pentru acel program.

În cadrul evaluării reluate, Comisia a solicitat de la Consiliul Superior al Magistraturii să furnizeze copii ale tuturor documentelor relevante referitoare la cererea candidatului Ion Chirtoaca privind locuința la preț preferențial în 2017.

Consiliul Superior al Magistraturii a informat Comisia de evaluare că, la 21 iunie 2017, candidatul Ion Chirtoaca a depus cererea pentru includerea în lista solicitanților de locuințe la preț preferențial, la care nu au fost anexate careva documente. Ulterior, la 6 noiembrie 2017, candidatul Ion Chirtoaca a depus o nouă cerere pentru participarea la programul de locuințe la preț preferențial, la care anexat documente justificative, inclusiv o copie a actului de la Cadastru, datată cu 3 noiembrie 2017, conform căreia candidatul Ion Chirtoaca deținea dreptul de proprietate asupra apartamentului de 38,4 m.p..

În această consecvență, Comisia de evaluare a notat că dubiile sale cu privire la eligibilitatea candidatului Ion Chirtoaca de a procura apartament la preț preferențial au fost atenuate, întrucât decizia în urma evaluării inițiale, cu referire la această problemă, a fost bazată pe absența probelor precum că candidatul a prezentat dovezi cu privire la deținerea în proprietate a apartamentului de 38,4 m.p.. Iar, având în vedere faptul că informația despre deținerea în proprietate a apartamentului de 38,4 m.p. a fost inclusă în cererea din 6 noiembrie 2017, dubiile Comisiei cu privire la eligibilitatea candidatului au fost atenuate.

LEGISLAȚIA ȘI STANDARDELE RELEVANTE

25. Cu referire la cadrul normativ aplicabil, în debutul analizei sale, Completul de judecată special observă că, în contestație, reclamantul a invocat că prevederile Codului administrativ au prioritate față de prevederile Legii nr. 26/2022.

26. La aspectul dat, Completul de judecată special învederează că, aplicarea Codului administrativ și limitele ei este o problemă de interpretare și aplicare a legii asupra căreia decide Curtea Supremă de Justiție ca instanță de judecată competentă pentru examinarea acțiunii în contencios administrativ (DCC nr. 163 din 01 decembrie 2022, §24, DCC nr.2 din 18 ianuarie 2022, §19).

27. Art. 1 din Legea nr. 26/2022 prevede că:

„Prezenta lege reglementează raporturile juridice aferente procedurii de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, al Consiliului Superior al Magistraturii, precum și a candidaților la funcția de membru în organele specializate ale acestora, ca etapă obligatorie a procesului de selectare a candidaților și de alegere sau numire a acestora în funcțiile respective.”

28. Art. 4 alin.(1) și (2) din Legea nr. 26/2022 stipulează că:

„Comisia de evaluare are independență funcțională și autonomie decizională față de orice persoane fizice sau juridice, indiferent de forma juridică de organizare a acestora, inclusiv față de fracțiunile politice și partenerii de dezvoltare care au participat la desemnarea membrilor acesteia.

În activitatea sa, Comisia de evaluare se conduce de Constituția Republicii Moldova, de prezenta lege și de alte acte normative ce reglementează domeniile

conexe activității sale. Comisia de evaluare funcționează în baza regulamentului propriu de organizare și funcționare, aprobat de către aceasta.”

29. Art. 14 alin.(6) din Legea nr. 26/2022 statuează că:

„Cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se judecă în conformitate cu procedura prevăzută în Codul administrativ, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, și nu are efect suspensiv asupra deciziilor Comisiei de evaluare, alegerilor sau concursului la care participă candidatul respectiv.”

30. Art. 1 alin. (1) și (2) din Codul administrativ prevede că:

„Legislația administrativă reprezintă cadrul juridic principal prin care se asigură reglementarea raporturilor administrative la înfăptuirea activității administrative și a controlului judecătoresc asupra acesteia.

Anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod.”

31. Prin urmare, evaluarea candidaților pentru funcțiile de membru în organele enumerate în art. 2 alin. (1) din Legea nr. 26/2022 este prin natura sa un domeniu specific de activitate în sensul art. 2 alin. (2) din Codul administrativ. Deși, Codul administrativ instituie o procedură administrativă și de contencios administrativ uniformă, totuși, conform art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, anumite aspecte pot fi reglementate prin norme legislative speciale.

32. Art. 10 alin. (1) din Legea cu privire la actele normative nr. 100 din 22 decembrie 2017 reglementează că:

„Legea organică este actul normativ care reprezintă o dezvoltare a normelor constituționale și poate interveni în domeniile expres prevăzute de Constituție.”

33. Art. 7 alin. (3) din Legea nr. 100/2017 prevede că:

„În cazul în care între două acte normative cu aceeași forță juridică apare un conflict de norme, se aplică prevederile ultimului act normativ adoptat, aprobat sau emis, cu excepția situațiilor prevăzute la art.5 alin.(3) și (4).”

34. Preambulul Legii nr. 26/2022 are următorul conținut:

„În vederea sporirii integrității viitorilor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, ai Consiliului Superior al Procurorilor și ai organelor specializate ale acestora, precum și în vederea sporirii încrederii societății în activitatea organelor de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, dar și, în general, în sistemul justiției,

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.”

35. Criteriile de evaluare sunt prevăzute de art. 8 alin. (2)-(5) din Legea nr. 26/2022 și prevăd următoarele:

„(2) Se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate etică dacă:

a) nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii, precum și nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial;

b) în privința acestuia nu există suspiciuni rezonabile privind comiterea actelor de corupție, actelor conexe actelor de corupție sau faptelor coruptibile în sensul Legii integrității nr.82/2017;

c) nu a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și/sau al limitărilor.

(3) În cazul lipsei unor reguli de etică și conduită aprobate pentru domeniul în care activează sau a activat candidatul, se verifică dacă comportamentul din trecut al candidatului provoacă sau nu suspiciuni rezonabile referitoare la corespunderea acestuia cu standardele etice și de conduită stabilite pentru judecători și procurori.

(4) Se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate financiară dacă:

a) averea candidatului a fost declarată în modul stabilit de legislație;

b) Comisia de evaluare constată că averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate.

(5) Pentru evaluarea integrității financiare a candidatului, Comisia de evaluare verifică:

a) respectarea de către candidat a regimului fiscal în partea ce ține de achitarea impozitelor la folosirea mijloacelor și veniturilor rezultate din proprietatea deținută, precum și a veniturilor impozabile, și în partea ce ține de achitarea drepturilor de import și drepturilor de export;

b) respectarea de către candidat a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale;

c) modul de dobândire a bunurilor aflate în proprietatea sau posesia candidatului ori a persoanelor specificate la art.2 alin.(2), precum și cheltuielile legate de întreținerea acestor bunuri;

d) sursele de venit ale candidatului și, după caz, ale persoanelor specificate la art.2 alin.(2);

e) dacă există sau nu contracte de împrumut, credit, leasing, asigurare sau alte contracte care pot asigura beneficii de ordin financiar, în care candidatul, persoana specificată la art.2 alin.(2) sau persoana juridică în care aceștia au calitatea de beneficiari efectivi este parte contractantă;

f) dacă există sau nu donații în care candidatul sau persoana specificată la art.2 alin.(2) are statut de donatar sau de donator;

g) alte aspecte relevante pentru clarificarea originii averii candidatului și pentru justificarea acesteia.”

36. Articolul 13 din Legea nr. 26/2022 reglementează modul de adoptare a deciziei Comisiei. Partea relevantă a acestui articol este următoarea:

„(1) În urma desfășurării procedurii de evaluare, Comisia de evaluare emite o decizie motivată privind constatarea promovării sau nepromovării evaluării. Retragerea din concurs a unui candidat ulterior datei transmiterii către Comisia de evaluare a listelor cu candidați de către instituțiile responsabile de organizarea alegerilor sau, după caz, a concursului, indiferent de motivul invocat de candidat, se echivalează cu nepromovarea evaluării de către candidatul respectiv.

(2) Decizia Comisiei de evaluare trebuie să cuprindă faptele relevante, motivele și concluzia comisiei cu privire la promovarea sau nepromovarea evaluării.

(3) Decizia Comisiei de evaluare se adoptă cu votul majorității membrilor care participă la luarea acesteia. Membrii Comisiei de evaluare nu au dreptul să se abțină de la vot. [...]

(5) Se consideră că un candidat nu întrunește criteriile de integritate dacă s-a constatat existența unor dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art.8, care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată.

(6) Decizia privind nepromovarea evaluării constituie temei juridic pentru neadmiterea candidatului la alegeri sau concurs. Decizia se expediază organelor competente potrivit legii pentru examinarea încălcărilor depistate, însă constatările din decizie nu au o valoare probantă pentru orice alte proceduri sau procese. [...]”

37. Cu referire la marja de apreciere (dreptul discreționar) al Comisiei de evaluare, prin Avizul nr. 1069/2021 din 13 decembrie 2021 (§ 11), Comisia de la Veneția și Direcția Generală au observat că

„Integritatea personală a membrilor care constituie Consiliile Superioare (de judecători și procurori) este un element esențial al naturii unor astfel de organe; asigură încrederea cetățenilor în instituțiile de justiție – încredere în magistrați și în integritatea acestora. Într-o societate care respectă valorile fundamentale ale democrației, încrederea cetățenilor în acțiunea Consiliilor Superioare depinde foarte mult, sau esențial, de integritatea personală și de competența și credibilitatea apartenenței sale.”

38. Comisia de la Veneția și Direcția Generală și-au exprimat anterior opinia, în alte contexte, că situațiile critice din domeniul justiției, ca niveluri extrem de ridicate de corupție, pot justifica soluții la fel de radicale, precum un proces de verificare a judecătorilor în funcție. În cele din urmă, ține de competența autorităților moldovenești să decidă dacă situația predominantă în sistemul judiciar moldovenesc creează o bază suficientă pentru a supune toți judecătorii și procurorii, precum și membrii CSM și CSP, la evaluări extraordinare de integritate.

39. Potrivit Obiectivului 1.2. din Direcția strategică I „Consolidarea integrității și responsabilității în sectorul justiției” din Legea pentru aprobarea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022-2025 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia nr. 211 din 06 decembrie 2021:

„Identificarea unor pârghii eficiente de întărire a independenței judecătorilor și a procurorilor urmează a fi corelată cu creșterea responsabilității și integrității acestora. Responsabilitatea și integritatea sunt printre principalele elemente de

asigurare a încrederii cetățenilor în sistemul justiției și de garanție a derulării unor proceduri echitabile. Dezvoltarea și promovarea unei culturi a integrității judiciare constituie un element important în prevenirea corupției care este una dintre principalele amenințări în adresa societății și funcționării statului de drept.

În prezent, potrivit sondajelor realizate, corupția și lipsa de integritate în sistemul judecătoresc sunt percepute de publicul larg la un nivel înalt. În Raportul privind al patrulea ciclu de evaluare a Moldovei, GRECO este profund îngrijorat de indicii potrivit cărora în funcția de judecător sunt numiți candidați care prezintă riscuri de integritate.

Comisia Internațională a Juriștilor, în Raportul misiunii de evaluare din 2018, accentuează importanța faptului ca corupția în sistemul judecătoresc să fie combătută prin măsuri ferme și, în mod prioritar, în deplină armonie cu principiile statului de drept și drepturile omului. Aceasta este îngrijorată de faptul că multe investigații penale par să fie concentrate mai degrabă pe suprimarea opoziției sau prevenirea părerilor disidente în sistemul judecătoresc decât pe eradicarea reală a corupției.

Este esențial ca actorii din cadrul sistemului justiției, individual și în colectiv, să respecte și să onoreze funcția deținută ca fiind un mandat public și să depună efort pentru a spori și menține încrederea publicului în sistem.”

40. În § 34 din Avizul nr. 24 (2021) privind Evoluția Consiliilor Justiției și rolul acestora în sisteme judiciare independente și imparțiale, Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) a reamintit că:

„procesul de selecție a membrilor unui Consiliu, inclusiv posibile campanii de către candidați ar trebui să fie transparente și să se asigure că calificările candidaților, în special imparțialitatea și integritatea acestora sunt verificate. În opinia Comisiei de la Veneția și a Direcției Generale, ar trebui făcută o distincție între verificarea membrilor în exercițiu și „pre-verificarea” candidaților pentru o poziție în aceste organisme. Ca o chestiune de principiu, securitatea pe termen determinat al mandatelor membrilor organelor (constituționale) are scopul de a asigura independența acestora față de presiunile externe. Măsurile care ar periclita continuitatea calității de membru și ar interfera cu securitatea mandatului membrilor acestei autorități (vetting) ar ridica suspiciunea că intenția din spatele acestor măsuri ar fi de a influența deciziile acestora și, prin urmare, ar trebui privite ca o măsură de ultimă oră. Controalele de integritate care vizează candidații la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii și al Consiliului Superior al Magistraturii și organele lor specializate reprezintă un proces de filtrare și nu un proces de verificare judiciară și, ca atare, pot fi considerate, dacă sunt implementate corespunzător, că ating un echilibru între beneficii a măsurii, în ceea ce privește contribuția la încrederea justiției, și posibilele efecte negative ale acesteia.”

41. De asemenea, în § 50 din Avizul din 14 martie 2023, Comisia de la Veneția și DGI au indicat că sunt la curent cu faptul că proiectul articolului 12 reflectă articolul 8 din Legea nr. 26/2022, care reglementează procedura de pre-vetting a candidaților la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii și al Consiliului Superior al Magistraturii. Totuși, ceea ce se permite cu scopul examinării

candidaților, nu neapărat se permite în vederea evaluării extraordinare a judecătorilor și procurorilor în funcție, mizele sunt mai mari pentru ei și pentru stabilitatea ordinii juridice în general. Deși criteriile pentru pre-vetting pot fi relativ flexibile și bazate pe o evaluare globală a integrității candidaților, a antecedentelor, a relațiilor etc., destituirea unui judecător sau a unui procuror numit în funcție într-un mod legal trebuie să fie justificată cu referința mai precisă la o conduită inadecvată, care ar trebuie să fie mai bine definită de lege.

42. Potrivit opiniei *amicus curiae* a Comisiei de la Veneția, conceptul de evaluare a integrității implică implementarea unui proces de mecanisme care vizează garantarea celor mai înalte norme în materie de conduită și de integritate financiară solicitate pentru accederea în funcția publică. Într-un sistem de control prealabil al integrității, decizia de a nu recruta un candidat poate fi justificată în cazul unei simple îndoieli pe baza unei evaluări a riscurilor. Totuși, decizia de nepromovare a evaluării unui candidat trebuie legată de un indiciu de ilegalitate, cum ar fi averea inexplicabilă, chiar dacă nu se poate dovedi dincolo de orice îndoială că această avere provine din surse ilegale (a se vedea CDL-AD(2022)011, §§ 9-10).

43. În Avizul său, Comisia de la Veneția și Direcția Generală au mai notat că Comisia de evaluare emite un raport negativ atunci când are „dubii serioase” cu privire la comiterea de către judecător sau un procuror a unor încălcări. Această normă presupune că concluziile Comisiei de evaluare nu stabilesc vinovăția persoanei vizate, nici nu atrag direct răspunderea penală, ceea ce ar necesita cel mai probabil un alt standard de probă (mai înalt). Într-o anumită măsură, această structură reduce potențialul unui conflict dintre constatările Comisiei de evaluare și ale altor organe administrative sau judiciare, menționate anterior.

44. La 06 aprilie 2023, Curtea Constituțională a verificat constituționalitatea unor prevederi din Legea nr. 26 din 10 martie 2022. În §§ 120, 123, 133, 134, 135 din decizia de inadmisibilitate nr. 42 din 6 aprilie 2023, Curtea Constituțională a următoarele:

„prin termenul „grav”, legislatorul a limitat marja discreționară a Comisiei de evaluare la evaluarea integrității etice a candidaților. Criteriul îi permite Comisiei să decidă nepromovarea candidatului doar dacă a constatat încălcări ale regulilor de etică și de conduită profesională de o gravitate ridicată. Acest fapt presupune că candidatul poate pune în discuție gravitatea încălcărilor constatate de Comisie în fața completului special al Curții Supreme de Justiție, care în cele din urmă poate aprecia caracterul „grav” al abaterii constatate în funcție de circumstanțele particulare ale cauzei. Raționamentele sunt aplicabile, *mutatis mutandis*, în cazul termenilor „reprobabile” și „inexplicabile” din articolul 8 alin. (2) lit. a) din Lege.

Pentru ca Consiliul să-și exercite atribuțiile constituționale de asigurare a numirii, transferării, detașării, promovării în funcție și aplicarea de măsuri disciplinare față de judecători (a se vedea articolul 123 din Constituție), legislatorul a stabilit că în calitate de membri ai acestui organ constituțional trebuie să fie alese persoane

(judecători și non-judecători) cu o înaltă reputație profesională și integritate personală verificată de Comisia de evaluare în ultimii 15 ani. Prin urmare, Curtea Constituțională a considerat rezonabilă decizia legislatorului de a stabili o perioadă extinsă de verificare a integrității financiare a candidaților.

Cu privire la textul „dubii serioase” din articolul 13 alin. (5) din Legea nr. 26, Curtea a constatat că textul criticat instituie un standard de probă aplicabil procedurii de evaluare. Astfel, atunci când Comisia de evaluare trebuie să decidă cu privire la integritatea unui candidat, ea trebuie să constate dacă există sau nu dubii serioase cu privire la respectarea criteriilor de integritate etică și financiară de către candidat, stabilite de articolul 8 din Lege.

Curtea Constituțională a reținut că, definirea standardelor de probă implică în mod inevitabil utilizarea unor texte flexibile. În acest caz, standardul de probă stabilit de legislator urmărește să ghideze Comisia de evaluare la aprecierea rezultatelor evaluării.

De asemenea, legea obligă Comisia de evaluare să emită o decizie motivată, care trebuie să cuprindă faptele relevante, motivele și concluzia Comisiei cu privire la promovarea sau nepromovarea. Mai mult, legea îi permite candidatului să pună în discuție existența unor dubii serioase cu privire la respectarea de către acesta a criteriilor de integritate etică și financiară în fața completului special al Curții Supreme de Justiție.”

45. Articolul 14 din Legea nr. 26/2022 reglementează modul de contestare a deciziilor Comisiei de evaluare și de examinare a contestațiilor. Partea relevantă a art. 14, în vigoare la momentul depunerii contestației, este următoarea:

„(1) Decizia Comisiei de evaluare poate fi contestată de către candidatul evaluat în termen de 5 zile de la data recepționării de către acesta a deciziei motivate, fără respectarea procedurii prealabile.

(2) Candidatul evaluat poate contesta decizia defavorabilă a Comisiei de evaluare la Curtea Supremă de Justiție, în cadrul căreia se instituie un complet de judecată special compus din 3 judecători și un judecător supleant. Judecătorii și judecătorul supleant sunt desemnați de președintele Curții Supreme de Justiție și confirmați prin decret al Președintelui Republicii Moldova. [...]

(6) Cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se judecă în conformitate cu procedura prevăzută în Codul administrativ, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, și nu are efect suspensiv asupra deciziilor Comisiei de evaluare, alegerilor sau concursului la care participă candidatul respectiv. [...]

(8) La examinarea cererii de contestare a deciziei Comisiei de evaluare, completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție poate adopta una dintre următoarele decizii:

a) respingerea cererii de contestare;

b) admiterea cererii de contestare și dispunerea reevaluării candidaților care nu au promovat evaluarea, dacă constată că, în cadrul procedurii de evaluare, Comisia de evaluare a admis unele erori procedurale grave, care afectează caracterul echitabil

al procedurii de evaluare, și că există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat.

(9) Decizia completului de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție este irevocabilă din momentul emiterii. Decizia se consideră emisă din momentul plasării acesteia pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se notifică participanților în termen de 5 zile de la data emiterii. [...]"

46. Prin Legea pentru modificarea unor acte normative nr. 239 din 13 septembrie 2024, au fost introduse modificări la articolul 14 alineatul (8), după cum urmează:

„la litera b), cuvintele „și dispunerea reevaluării” se substituie cu cuvintele „și dispunerea o singură dată a reevaluării”;

alineatul se completează cu litera c) cu următorul cuprins: „c) constatarea promovării sau nepromovării evaluării în cazul contestării repetate a deciziei Comisiei de evaluare, adoptată în urma reevaluării dispuse anterior.”

47. În § 81 din Hotărârea nr. 5 din 14 februarie 2023 privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 26/2022, Curtea Constituțională a stabilit că:

„legea trebuie să prevadă un remediu în cazurile în care candidatului nu i-au fost asigurate drepturile procedurale în cadrul procedurii de evaluare. În funcție de eventualele carențe procedurale admise la etapa evaluării, de natura dreptului procedural afectat, precum și de circumstanțele particulare ale cauzei, Curtea reține că neasigurarea unui drept procedural poate fi considerată o problemă centrală a litigiului.”

48. Verificând dacă dispozițiile contestate îi permit Completului de judecată special al Curții Supreme de Justiție să „examineze suficient” problemele centrale ale eventualelor litigii, Curtea Constituțională a admis că dispozițiile contestate sunt apte să realizeze obiectivul urmărit de legislator, i.e. să evite situațiile de anulare a deciziilor Comisiei de evaluare din cauza încălcării unor reguli de procedură nesemnificative [Hotărârea Curții Constituționale nr. 5 din 14 februarie 2023, § 83].

49. Curtea a observat că articolul 12 alin. (4) din Legea nr. 26/2022 stabilește drepturile candidatului în cadrul procedurii de evaluare și prevede:

„Candidatul are următoarele drepturi:

- a) să participe la ședințele Comisiei de evaluare și să dea explicații verbale;
- b) să fie asistat de un avocat sau de un avocat stagiar pe parcursul procedurii de evaluare;
- c) să ia cunoștință de materialele evaluării, cu cel puțin 3 zile până la audiere;
- d) să prezinte, în formă scrisă, date și informații suplimentare pe care le consideră necesare în vederea înlăturării suspiciunilor privind integritatea sa, dacă a fost în imposibilitatea de a le prezenta anterior;
- e) să conteste decizia Comisiei de evaluare.”

50. Completul de judecată special reține că noțiunea „drepturi și obligații cu caracter civil” nu poate fi interpretată doar printr-o referință la dreptul intern al statului pârât; este vorba de o noțiune „autonomă”, care reiese din Convenție. Art.6 §1 se aplică indiferent de calitatea părților, de natura legislației ce reglementează modul de stabilire a „contestației” (lege civilă, comercială, administrativă etc.) și de autoritatea competentă să o soluționeze (instanță de drept comun, organ administrativ etc.) [Georgiadis împotriva Greciei, § 34; Bochan împotriva Ucrainei (nr. 2) (MC), § 43; Naït-Liman împotriva Elveției (MC), § 106].

51. Aplicabilitatea art. 6 § 1 în materie civilă depinde, în primul rând, de existența unei „contestații” (în limba engleză „dispute”). În plus, trebuie să se întemeieze pe un „drept” care să poată fi pretins, cel puțin în mod credibil, recunoscut în dreptul intern, indiferent dacă acest drept este sau nu protejat de Convenție. Trebuie să fie vorba despre o contestație reală și serioasă, care poate privi atât existența însăși a dreptului, cât și întinderea sa sau modalitățile sale de exercitare. În sfârșit, rezultatul procedurii trebuie să fie în mod direct decisiv pentru dreptul „civil” în cauză, o legătură foarte slabă ori consecințe îndepărtate nefiind suficiente pentru ca art. 6 § 1 să fie aplicabil [Regner împotriva Republicii Cehe (MC), § 99; Károly Nagy împotriva Ungariei (MC), § 60; Naït-Liman împotriva Elveției (MC), § 106].

52. Prin urmare, Completul de judecată special conchide că prin prisma art. 6 § 1 CEDO, a Hotărârii Curții Constituționale nr.5 din 14 februarie 2023 și articolul 12 alin. (4) din Legea nr. 26/2022, pentru a stabili dacă în cadrul procedurii de evaluare reluate Comisia de evaluare a admis unele erori procedurale grave, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, urmează a fi verificat faptul dacă reclamantului Ion Chirtoaca i-au fost respectate drepturile procedurale prevăzute de lege specială.

53. Completul special al Curții Supreme de Justiție reține că, deși marja de apreciere a Comisiei în ce privește „dubiile serioase” nu este nelimitată (concluziile trebuie să se bazeze pe date obiective), ea este destul de largă. Eventualele riscuri în raport cu beneficiile, în cazul neadmiterii unui candidat, deși, integru, însă care nu a fost în stare să înlăture anumite dubii în privința sa, sunt cu mult mai mici decât în situația în care este admis un candidat neintegru din considerentul că orice dubiu ar trebui să fie interpretat în favoarea persoanei. Această stare e determinată atât de interesul general sporit față de procesul de preselecție în Consiliul Superior al Magistraturii, cât și de eventuala interferență redusă în drepturile subiecților supuși evaluării, spre deosebire de consecințele vetting-ului propriu-zis.

54. Completul special al Curții Supreme de Justiție învederează că, în speță, nu se pune în discuție dreptul reclamantului de a rămâne în profesie, ci se referă la o evaluare pre-vetting, adică la un exercițiu unic, de preselecție în organul de autoadministrare, într-un moment istoric, caracterizat printr-o percepție general

acceptată că lucrurile în justiție merg foarte prost având la bază diferite cauze (corupție, neprofesionalism, obediență cronică față de politic etc). În astfel de circumstanțe este imperios necesar ca persoanele care să acceadă în organele de autoadministrare să aibă o reputație ireproșabilă, ca să nu existe nici un dubiu în privința lor. Or, în caz contrar, deciziile adoptate de aceste organe, inclusiv cele prin care se va răsturna o eventuală propunere care va veni deja din partea unei comisii vetting, nu se vor bucura de credibilitate și nu vor avea capacitatea de a convinge publicul larg că sunt corecte.

55. Art. 2 alin. (2) din Legea nr. 26/2022 stipulează că:

„În contextul evaluării candidaților menționați la alin. (1) este verificată și averea persoanelor apropiate candidaților, astfel cum acestea sunt definite în Legea nr.133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, precum și a persoanelor menționate la art. 33 alin. (4) și (5) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.”

56. Art. 2 din Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133/2016 definește noțiunile în sensul acestei legi. Prin prisma acestei norme:

„*persoană apropiată* este soțul/soția, copilul, concubinul/concubina subiectului declarării, persoana aflată la întreținerea subiectului declarării, de asemenea persoana înrudită prin sânge sau prin adopție cu subiectului declarării (părinte, frate/soră, bunic/bunică, nepot/nepoată, unchi/mătușă) și persoana înrudită prin afinitate cu subiectul declarării (cumnat/cumnată, socru/soacră, ginere/noră).”

57. Art. 3 din Legea privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere nr. 1264 din 19 iulie 2002 (aplicabilă pentru declarațiile pentru anii 2012 – 2015):

„Subiecți ai declarării veniturilor și a proprietății sunt:

a) Președintele Republicii Moldova, deputații, membrii Guvernului, judecătorii Curții Constituționale, Curții Supreme de Justiție, Curților de Apel, membrii Consiliului Superior al Magistraturii, judecătorii, Procurorul General, procurorii și adjuncții acestora, membrii Curții de Conturi, membrii Consiliului de administrație a Băncii Naționale a Moldovei, membrii Consiliului de administrație al Comisiei Naționale a Pieței Financiare, avocații parlamentari, Președintele Comisiei Electorale Centrale și adjuncților (permanenți), secretarul general al Guvernului și secretarii generali adjuncți ai Guvernului, șefii oficiilor teritoriale ale Cancelariei de Stat, conducătorii autorităților administrației publice locale;

b) viceministrii, directorii departamentelor, centrelor și adjuncții acestora, șefii serviciilor de stat și adjuncții acestora, șefii punctelor vamale și adjuncții acestora, directorii agențiilor de stat și independente și adjuncții acestora, directorul Camerei de licențiere și adjuncții acestuia, viceprimarii, vicepreședinții raionului;

c) conducătorii, adjuncții acestora, în instituția publică, în întreprinderea de stat sau municipală, în societatea comercială cu capital de stat majoritar, în instituția financiară cu capital de stat total sau majoritar, consilierii locali;

d) funcționarii publici care nu au fost specificați la lit. a), b) și c).”

58. Art. 4 alin. (1) lit. a) și d) din Legea nr. 1264 din 19 iulie 2002 (aplicabilă pentru declarațiile pentru anii 2012 – 2015):

„Persoanele menționate la art. 3 declară:

a) veniturile obținute pe parcursul ultimului an de activitate;

d) activele financiare, adică conturile bancare, fondurile de investiții, formele echivalente de economisire și investire, plasamentele, obligațiunile, cecurile, cambiile, certificatele de împrumut, alte documente care încorporează drepturi patrimoniale ale declarantului sau ale membrilor familiei lui, investițiile directe în monedă națională sau în valută străină făcute de el sau de membrii familiei lui, precum și alte active financiare.”

59. În sensul art. 2 din Legea nr. 1264 din 19 iulie 2002:

„*venit* este orice spor, adaos sau majorare a patrimoniului, indiferent de sursa de proveniență, exprimat în drepturi patrimoniale sau în orice alt folos patrimonial, obținut de subiectul declarării sau de membrii familiei acestuia în perioada de referință atât în țară, cât și în străinătate.”

60. Art. 2 alin. (2) din Regulamentul de evaluare al Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, în temeiul Legii nr. 26/2002, prevede că:

„La evaluarea conformității cu criteriul de integritate etică, Comisia poate lua în considerare seriozitatea sau gravitatea, contextul adiacent și premeditarea asociată oricărui incident de integritate etică și, în cazul incidentelor minore, dacă a existat o perioadă de timp suficientă fără incidente ulterioare. La determinarea gravității, Comisia va lua în considerare toate circumstanțele, care să cuprindă, dar fără a se limita la următoarele:

a. dacă incidentul a fost un eveniment singular;

b. lipsa unor prejudicii sau producerea de prejudicii nesemnificative în adresa intereselor private sau publice (inclusiv încrederii publice) – cum ar fi o încălcare obișnuită a regulamentului rutier;

c. sau care nu este perceput de către un observator obiectiv drept atitudine lipsită de respect față de ordinea socială care decurge din nerespectarea regulilor și regulamentelor.”

61. Art. 3 alin. (1) din Regulamentul de evaluare al Comisiei stipulează că:

„Veniturile sau cheltuielile nedeclarate sunt relevante pentru integritatea financiară, în măsura în care acestea nu au fost declarate veridice, dar și pentru integritatea etică, inclusiv, dar fără a se limita la, în măsura în care se referă la venituri secundare interzise, evaziune fiscală sau încălcarea prevederilor privind combaterea spălării banilor.”

ARGUMENTELE PĂRȚILOR

a. Argumentele reclamantului

62. La 5 iunie 2024, Ion Chirtoaca a depus prin intermediul poștei electronice cerere de contestare împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (în continuare Comisia de evaluare), care a fost completată prin cererea depusă electronic la 25 iunie 2024, solicitând anularea deciziei Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr.13 din 21 mai 2024 „cu privire la evaluarea reluată a lui Ion Chirtoaca, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii” și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului de către Comisie.

63. În motivarea acțiunii, Ion Chirtoaca a invocat că decizia Comisiei de evaluare constituie un act administrativ individual, în sensul art. 10 alin. (1) din Codul administrativ. În susținerea acestei afirmații, reclamantul a făcut referire la decizia din 1 august 2023 a Completului de judecată special al Curții Supreme de Justiție, prin prisma căreia sunt aplicabile prevederile art. 11 alin. (1), art. 16, art. 21 alin. (1)-(4), art. 22, art. 29 alin. (1)-(4), art. 85 alin. (3), art. 92, art. 132 alin. (1) și (2), art. 137 alin. (1) din Codul administrativ.

64. Reclamantul a menționat că, măsura adoptată de Comisia de evaluare trebuie să fie analizată prin prisma principiului proporționalității, reglementat la art. 29 din Codul administrativ și potrivit căruia orice ingerință a autorităților în drepturile persoanei trebuie să fie: a) potrivită – să contribuie la atingerea scopului legal urmărit; b) necesară – să fie indispensabilă pentru atingerea acelui scop; c) rezonabilă – să nu impună o sarcină excesivă sau disproporționată în raport cu scopul vizat.

65. Potrivit reclamantului, testul de proporționalitate trebuie realizat cumulativ și în mod riguros, iar lipsa unuia dintre aceste elemente conduce la eșecul testului și, implicit, la constatarea ilegalității actului administrativ defavorabil.

66. Reclamantul a mai invocat nerespectarea principiului cercetării din oficiu, derivat din art. 32 alin. (2), art. 92 și art. 94 din Codul administrativ, potrivit căruia

autoritatea publică este obligată să stabilească, din proprie inițiativă, faptele relevante pe care urmează să își întemeieze decizia, fără a depinde exclusiv de cererile sau probele prezentate de către părți.

67. În viziunea reclamantului, în materie de contencios administrativ, procedura nu are doar scopul de a asigura protecția subiectivă a drepturilor reclamantului, ci are și o dimensiune obiectivă, prin care se asigură respectarea legalității în exercitarea puterii publice, conform principiului separației puterilor în stat.

68. În acest context, autoritatea administrativă, dar și instanța de judecată au obligația de a analiza cauza din oficiu, stabilind în mod activ tipul și amploarea cercetării necesare. Acestea nu sunt ținute de limitele trasate de susținerile sau cererile de probe formulate de părți, ci trebuie să examineze toate împrejurările semnificative pentru cauza concretă, inclusiv acele fapte și probe care sunt favorabile reclamantului.

69. Potrivit acestui principiu, autoritatea publică are datoria de a întreprinde toate măsurile utile și rezonabile pentru clarificarea faptelor, în cadrul unei discreții cuvenite, inclusiv prin solicitarea, din oficiu, a unor probe suplimentare sau prin extinderea analizei asupra unor circumstanțe neinvocate expres de părți, dar relevante pentru soluționarea legală și echitabilă a cauzei.

70. Referitor la dreptul discreționar, reclamantul a menționat că, în concepția Codului administrativ, acesta cuprinde 3 semnificații distincte: discreția în domeniul dreptului administrativ material (temeiul emiterii actului administrativ individual este formulat în termeni de genul „poate”, „posibil” sau „se autorizează”); discreția procedurală care se referă la chestiunile strict de procedură administrativă (de exemplu, alegerea modalităților de comunicare conform art. 96 din Codul administrativ, felurile probelor pentru clarificarea unui fapt conform art. 87 din Codul administrativ, etc.); și discreția de tip judiciar, acordată judecătorului (de exemplu, instanța de judecată conform art. 214 poate suspenda executarea actului administrativ individual defavorabil).

71. În opinia reclamantului, promovarea evaluării constituie un act administrativ individual obligatoriu, dar nu discreționar. Or, Comisia de evaluare are doar o discreție procedurală, care se referă la investigarea și clarificarea stării de fapt din oficiu (și alte aspecte privind pregătirea și emiterea actului administrativ individual), fapt care nu implică atribuirea actului administrativ individual la cel discreționar.

72. Respectiv, întrunirea cumulativă a condițiilor din art. 8 alin. (2) și (4) din Legea nr. 26/2022 generează obligația Comisei de evaluare de a emite o decizie favorabilă de promovare a candidatului la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, sub aspectul corespunderii criteriului de integritate financiară și etică.

73. Reclamantul a notat că, în cadrul procedurii de evaluare, candidatul urmează de a se confrunta cu sarcina rezolvării „dubiilor” iar Comisia îi poate pretinde „înlăturarea” dubiilor, doar în măsura în care „dubiile” „potrivit testului unui observator dezinteresat și informat” ar putea compromite „încrederea societății în activitatea organelor de autoadministrare ale judecătorilor” fără a admite excese.

74. Astfel, sarcina probațiunii, partajată de Comisia de evaluare cu subiectul evaluării, se reduce la identificarea „dubiilor serioase” privind neconformitatea criteriilor de integritate raportate la scopul legal al evaluării, obiect al justificării de către subiectul evaluat.

75. La caz, dubiile identificate de comisie, au fost calificate ca fiind serioase, doar în partea ce ține de:

i) surselor mijloacelor bănești ale părinților candidatului în perioada 2012-2015, pentru transferul unor sume semnificative de bani în contul bancar al candidatului și pentru depunerea de bani într-un cont de depozit deținut de tatăl candidatului, care depășesc suma totală a veniturilor oficiale și neoficiale ale părinților candidatului;

ii) dubii cu referire la nedeclararea contului bancar de către candidat și explicațiile contradictorii privind nedeclararea contului în care s-au efectuat 27 de transferuri.

76. Reclamantul a considerat că, din constatările Comisiei expuse în decizie, rezultă cu o suficientă claritate că cele 27 de operațiuni financiare efectuate în contul subiectul evaluării, în perioada 2012-2015, reprezintă transferuri realizate din străinătate de către părinții acestuia, sursa veniturilor fiind salariu pentru munca prestată. Încasările mijloacelor bănești în contul subiectului evaluat, reprezentând o practică uzuală care datează din anul 2008, perioadă în care candidatul avea vârsta de 21 ani și își făcea studiile la Academia de Poliție. Faptul că mama sa lucrează și locuiește din anul 2007 în Italia, iar tatăl din februarie 2009, sunt fapte care pot fi verificate, motiv din care recepționarea banilor în contul său bancar, de la proprii părinți, nu poate constitui un motiv serios de a pune sub îndoială integritatea financiară a candidatului în raport cu scopul legal al procedurii.

77. Deci, cele 27 de operațiuni financiare identificate de Comisie în perioada 2012-2015 în contul candidatului „sursa provenienței cărora” nu a putut fi justificată pe deplin de părinți candidatului, reprezentau practici uzuale care își aveau începutul în anul 2008. Cu atât mai mult că, constatările Comisiei atestă cert că mijloacele bănești încasate de în contul bancar al lui Ion Chirtoaca au fost utilizate de către părinți acestuia, el având calitatea de „persoană de încredere”, dar nu de beneficiar efectiv al mijloacelor bănești.

78. În această ordine de idei, reclamantul a conchis că dubiile Comisiei de evaluare privind proveniența mijloacelor bănești se referă la activitatea părinților săi, în raport cu care candidatului nu-i poate fi pretinsă direct sau indirect o diligență profesională, susceptibilă de a afecta încrederea în justiție.

79. Reclamantul a specificat că, problema identificată se referă la munca prestată de părinții candidatului și imposibilitatea de a se asigura cu probe directe scrise referitor la proveniența veniturilor în străinătate, în perioada în care o asemenea obligație nu aveau și/sau necesitate nu putea fi dedusă în circumstanțele în care se aflau, deoarece erau în căutare surselor de supraviețuire a familiei. Astfel, candidatul a considerat că nu este legitimă solicitarea din partea Comisiei a unor probe scrise inaccesibile.

80. În opinia reclamantului, nedeclararea contului bancar, având proveniență clară – transferuri din Italia de la părinții săi, în circumstanțele speței, raportate la scopul procedurii de evaluare, nu poate fi considerată ca dubiu serios, în scopul pretinderii „înlăturării” sub sancțiunea descalificării candidatului. Or, Comisia nu a furnizat nici un motiv în sensul seriozității pretinsului „dubiu” raportat la scop.

81. Deopotrivă, reclamantul a invocat că Comisia nu a dat dovadă de consecvență și a aplicat un tratament diferențiat în raport cu Ion Chirtoaca, făcând trimitere la decizia Comisiei de evaluare nr. 11 din 5 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Vasile Șchiopu, care a fost promovat la evaluare.

82. În cauza lui Vasile Șchiopu, Comisia de evaluare a constatat că, în declarațiile din anul 2013, 2014 și 2015, candidatul nu a declarat un cont bancar cu trei subconturi, în valute diferite, pe numele său, utilizat pentru primirea unui împrumut de 16 200 USD, un cont bancar deschis pe numele soției în anul 2012, pe care nu l-a inclus în declarațiile pentru anul 2012-2015 și un cont bancar deschis în anul 2014, pe numele soției, pe care nu l-a inclus în declarația din anul 2014.

83. În acest sens, reclamantul a atras atenția că, la întrebarea de ce nu a declarat mai multe conturi bancare, candidatul Vasile Șchiopu a menționat că s-a ghidat de practica creată de judecători de a nu declara conturile salariale și care nu depășeau suma 15 salarii medii la momentul completării. Astfel, Comisia a admis că nedeclararea contului bancar ce însuma 16 200 USD, în perioada în care candidatul Vasile Șchiopu exercita funcția de judecător, nu reprezintă un dubiu serios, fiind o simplă omisiune și a considerat aceste declarații ca fiind o interpretarea eronată a legii și o încălcare a legii. Totuși, Comisia a menționat că eșecul candidatului de a dezvălui conturile bancare nu reprezintă un dubiu serios cu privire la integritatea financiară. Totodată, Comisia a indicat că nu a constatat nici un beneficiu al candidatului în urma nedeazăluirii acestui cont bancar.

84. În cauzai Ioanei Chironeț (decizia nr. 3 din 26 octombrie 2022), Comisia de evaluare nu a constatat nici un dubiu serios prin faptul că aceasta nu a declarat mai

multe conturi. Unul din conturi nu a fost declarat pentru anii 2012-2015, iar altul pentru anii 2014-2015, prin care au rulat mai multe sume de bani. Însă, Comisia nu le-a reflectat și în motivarea deciziei a indicat că nu a constatat nici un avantaj pentru candidată să nu declare acele două conturi bancare.

85. În cauza lui Ion Guzun (decizia nr. 25 din 10 martie 2023), Comisia a constatat că candidatul nu a indicat în declarația sa pentru anul 2019 suma de 90 531 MDL primită ca dividende, însă Comisia a apreciat omisiunea candidatului aparent ca o scăpare neintenționată. În aceeași speță candidatul nu a indicat în declarația sa de avere și interese personale 8 conturi bancare deținute de candidat și soția sa, iar Comisia a stabilit că un cont bancar pe numele soției sale trebuia să fie declarat în declarația de avere și interese personale pentru anul 2021. Comisia a reținut că declararea conturilor bancare a avut loc într-un singur an și Comisia nu a constatat intenția de a ascunde aceste conturi. Comisia a apreciat recunoașterea directă a omisiunilor de către candidat.

86. Deopotrivă, potrivit actului de constatare ANI nr. 02/128 din 17 iulie 2014, care a fost prezentat Comisiei, fostul membru al Comisiei de evaluare, dna Tatiana Răducanu, fiind membru al Conciliului Superior al Magistraturii, în declarația din 4 noiembrie 2013, nu a declarat mai multe conturi bancare, iar în explicațiile sale, dna Tatiana Răducanu, a comunicat că nu a declarat aceste conturi deoarece nu a cunoscut cum corect să completeze declarația și că omisiunile date au fost admise din motivul neinformării corecte.

87. În cauza Rodică Ciobanu, candidată la funcția de membru în Consiliul Superior al Procurorilor (decizia nr. 37 din 5 iunie 2023), Comisia de evaluare a acceptat argumentele candidatei că soacra ei, timp de nouă ani, și-a acoperit cheltuielile de trai și din alte venituri neoficiale, care nu au fost probate.

88. În cauza Elenei Roșior, candidată la funcția de membru în Consiliul Superior al Procurorilor (decizia nr. 41 din 9 iunie 2023), Comisia de evaluare a acceptat că o parte din veniturile declarate în anul 2016, și anume suma de 18 260 EUR, reprezintă venitul soțului dobândit în perioada 1997 – 1999 în Grecia, unde a activat fără acte legale.

89. Reclamantul a atras atenția că, în speța Elenei Roșior, nu a existat nici un document bancar care să confirme măcar un transfer din Grecia sau un înscris care să confirme introducerea în țară a mijloacelor bănești. Deși nu existat nici un act oficial care să confirme plata serviciilor, remunerarea, traiul persoanei, Comisia, totuși, a fost destul de indulgentă și a acceptat o declarație a unei persoane care și-a amintit după 22 de ani despre un fost angajat care muncea ilegal, și chiar a păstrat o copie a actului de identitate al acestuia.

90. Ion Chirtoaca a remarcat că, distinct cauzelor enumerate supra, în privința sa Comisia de evaluare nu a acceptat argumentele și probele care confirmă că tatăl său

a muncit în Italia neoficial începând cu anul 2007 și până în anul 2014 și a avut venit neoficial. La fel, în toată această perioadă, tatăl său a muncit în mai multe locuri, doar că o parte din foștii beneficiari ai muncii prestate de tatăl candidatului, fie că nu doreau să confirme acest lucru, fie au decedat.

91. Reclamantul a considerat că, Comisia de evaluare în mod eronat nu a luat în calcul doar venitul neoficial al tatălui său din perioada anilor 2012 – 2014 și a reținut doar suma de 5 825 EUR anual, în contextul în care acesta este doar venitul pentru care beneficiarii au dorit să recunoască că l-au remunerat oficial pe tatăl său. În acest sens a fost prezentată Comisiei toată informația deținută care vine să confirme că părinții său într-adevăr au activat în acea perioadă în Italia, unde activează și până azi.

92. Mai mult ca atât, deși Comisia a reținut declarațiile prezentate anterior de cetățeni italieni, prin care s-a explicat că inițial părinții săi au activat „fără acte oficiale”, și a admis că tatăl candidatului a muncit în Italia neoficial, Comisia operează doar cu acel venit de 5 825 EUR anual.

93. La fel, nu s-a ținut cont nici de faptul că transferurile bănești au fost efectuate de la aceeași bancă din Italia, prin filiala din adiacența locuinței mamei sale, iar banca din Italia niciodată nu a pus la îndoială sursele financiare transferate.

94. Iar, din analiza tabelului nr. 1 din decizia contestată se atestă că, din anul 2010 și până în anul 2015 au fost transferate diferite sume de bani și că între sumele anuale transferate nu există discrepante vădite. Este un lucru notoriu faptul că munca neoficială era achitată mai mult decât munca oficială. Este cunoscut și faptul că bărbații erau mai plătiți ca femeile și, în contextul în care munca neoficială se achita mai bine, este de neconceput că tatăl candidatului muncea cu 5 825 EUR pe an, în contextul în care mama sa declara venit oficial 14 174-19 561 EUR. Astfel, candidatul a conchis că, diferențele de 7 070 EUR și 3 506 EUR nu pot fi considerate ca fiind un venit nerealizabil și dubios.

95. Alt aspect subliniat de reclamant este faptul că, la momentul efectuării transferurilor, el nu era judecător, fiind numit în această funcția la 17 martie 2016. Respectiv, în declarația din anul 2016, după ce a devenit judecător, a indicat o parte din suma transferată între anii 2012-2015, în cuantum de 30 667 EUR, anume acea sumă care era pe contul de depozit la data declarării.

96. În opinia reclamantului, faptul declarării acestui cont și a sumei din cont demonstrează că el nu a urmărit scopul de a ascunde nici contul, nici sumele transferate pe acesta. Ba mai mult ca atât, transferurile vizate nu au nici o tangență cu activitatea sa, iar toate mijloacele bănești virate pe cont aparțineau părinților săi.

97. Deopotrivă, făcând trimitere la cauzele candidaților Vasile Șchiopu, Ion Guzun și Ioanei Chironeț, reclamantul a invocat că, nedeclararea mai multor conturi

bancare și a sumelor de pe aceste conturi nu este suficient pentru a crea un dubiu serios, ci este necesar de a verifica dacă candidatul a avut interes de a nu dezvălui aceste conturi.

98. În acest context, reclamantul a învederat că el nu avut niciun avantaj să nu declare acel cont bancar, mai mult ca atât nici să ascundă acele sume de pe cont, deoarece acestea au venit prin transfer bancar.

99. În circumstanțele date, reclamantul a considerat că a atenuat dubiile cu privire la motivele nedeclarării contului în perioada anilor 2012 – 2015. Or, buna sa credință rezidă din faptul că, atunci când a devenit judecător și a depus prima declarație, a declarat acel cont bancar deschis pe numele său și în care erau depozitate mijloacele financiare ale părinților, deși avea opțiunea să extragă banii de pe cont și pur și simplu să-i păstreze acasă sau putea să închidă contul, pentru a nu reflecta contul în declarații și nu a crea posibilități de a deconspira acel cont și banii din el.

100. Totodată, reclamantul a indicat că, în cadrul evaluării reluate, Comisia nu a respectat principiul puterii lucrului judecată și nu a ținut cont de constatările și concluziile Curții Supreme de Justiție din decizia din 1 august 2023 adoptată în dosarul nr. 3-15/23. Astfel, Comisia de evaluare a încălcat dreptul său de a nu fi repusă în discuție o decizie judecătorească definitivă emisă în favoarea lui.

101. În continuare, reclamantul a ridicat problema că a fost evaluat de o Comisie care nu a fost legal constituită, independentă, imparțială și transparentă, invocând în acest sens informații publice care denotă lipsa de integritate a unor membri ai Comisiei de evaluare și care nu au întrunit condițiile legale și nici nu au avut dreptul (cel puțin etic) să o facă.

102. Așa, reclamantul a menționat că, membrul Comisiei de evaluare, Nadejda Hriptievschi, este afiliată politic și susținătoare ferventă a Partidului Politic Partidul Politic Acțiune și Solidaritate, care, la moment, deține puterea executivă în Republica Moldova. La fel, Nadejda Hriptievschi este în relație personală și are un copil minor împreună cu Pavel Grecu, care pe 12 iulie 2019 a fost numit în funcția de consilier în domeniul justiției și anticorupție al Primului ministru, Maia Sandu. De asemenea, Pavel Grecu este consilier juridic în cadrul AO „Centrul de Resurse Juridice din Moldova”.

103. În altă ordine de idei, tatăl Nadejdei Hriptievschi, Tudor Hriptievschi, prin sentința din 7 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. a) din Codul penal. Iar, în prezent, cauza penală se examinează în ordine de apel. La aspectul dat, reclamantul a notat că, victima acestei infracțiuni a decedat, iar judecătorul care a pronunțat această sentință nu a fost confirmat în funcție de Președintele țării, Maia Sandu.

104. De asemenea, reclamantul a observat că, Nadejda Hriptievschi este membru al AO „Centrul de Resurse Juridice”, fiind unul din susținătorii aprigi ai Președintelui Maia Sandu, a participat la finanțarea campaniei electorale din anii 2016 și 2020, donând 13 000 MDL.

105. Aderent, Nadejda Hriptievschi este membru al Comitetului Consultativ Independent Anticorupție (CCIA) care este o structură independentă alcătuită din experți internaționali și naționali, înființată în iunie 2021 de către Președintele țării, Maia Sandu.

106. Reclamantul a considerat că, din start, de la data aprobării componenței Comisiei de evaluare, a devenit clar că se dorește promovarea în Consiliul Superior al Magistraturii a unor magistrați loiali puterii, dar nu a magistraților onești. Însă, în pofida acestui fapt, a avut speranța că membrii Comisiei de evaluare nu au legături cu politicul de la Chișinău și vor contribui la emiterea unor decizii obiective în rezultatul evaluării.

107. Alt aspect care implică politizarea procesului de evaluare, în opinia reclamantului, este notorietatea poziției negative a Președintelui țării, Maia Sandu și a partidului ei (PAS) față de organizarea și convocarea Adunării Generale a Judecătorilor la data de 25 octombrie 2019. Iar, în consecință, nici unul din magistrații care au participa la Adunarea Generală a Judecătorilor planificată pentru 25 octombrie 2019 și care s-au înscris la concurs și au fost supuși evaluării de către Comisia de evaluare, nu au fost evaluați pozitiv de către această Comisie.

108. De asemenea, reclamantul a menționat că nu mai puțin importantă este modalitatea de numire a membrilor Comisiei de evaluare și a secretariatului. Așa, potrivit art. 5 alin. (1) din Legea nr. 26/2022, Comisia de evaluare este formată din 6 membri, dintre care 3 membri cetățeni ai Republicii Moldova și 3 membri propuși de către partenerii de dezvoltare.

109. Reclamantul a atras atenția că, la evaluarea lui, din cei 3 membri cetățeni ai Republicii Moldova, la luarea deciziei a participat doar Nadejda Hriptievschi, care este membru propus de către partidul PAS.

110. Din altă perspectivă, reclamantul a menționat că, prin prisma art. 4 alin. (7) și art. 5 alin. (1) din Legea nr. 26/2022, partenerii de dezvoltare care au propus acei 3 membri străini sunt donatorii internaționali activi care au finanțat statul în domeniul reformei justiției în ultimii 2 ani. Respectiv, acestui criteriu corespund doar acei donatori care au susținut reformele justiției promovate de actuala guvernare.

111. Mai mult ca atât, partenerii străini care au susținut reformele justiției promovate de actuala guvernare vin doar cu propunerea vis-a-vis de acei 3 candidați, iar dreptul de veto îl au $\frac{3}{5}$ din deputații aleși, adică partidul de guvernare.

112. Așa, reclamantul a considerat că, o astfel de conjunctură nu poate să inspire încrederea publicului, deoarece 4 membri din cei 6, sunt numiți la discreția politicului, în exclusivitate fiind din partidul de guvernământ PAS.

113. Totodată, potrivit art. 3 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, contractarea angajaților secretariatului Comisiei de evaluare se realizează de către partenerii de dezvoltare, fără a fi reglementat mecanismul de selectare a acestor membri de secretariat.

114. Finalmente, reclamantul a invocat vicierea procedurii de evaluare, reieșind din faptul că cea mai mare parte a activității de evaluare a candidaților o au membrii de Secretariat, însă, în pofida acestui fapt, nu se cunoaște cine sunt membrii Secretariatului, cum au fost selectați, de către cine au fost selectați, care au fost criteriile de selectare și dacă nu au fost în conflict de interese cu candidații verificați.

115. În consecință, membrii Comisiei de evaluare au emis o decizie în baza unor probe, înscrisuri și traduceri livrate de persoane numite în lipsa unei proceduri reglementate și selectate după criterii necunoscute de persoane necunoscute.

116. Reclamantul a evocat că, în incinta unde își desfășoară activitatea Comisia de evaluare, a văzut o persoană pe care anterior a judecat-o, iar printre membrii Secretariatului sunt și avocați, care nu este exclus să fi participat în cadrul examinării unor cauze aflate în gestiunea sa. Astfel, are dubii față de activitatea membrilor Secretariatului și este convins că membrii Secretariatului au administrat înscrisuri care îl caracterizează pozitiv, însă nu le-au prezentat membrilor Comisiei și nu le-au anexat la materialele dosarului său personal, prezentat și în instanța de judecată. Totodată, are dubii că membrii Secretariatului au asigurat traducerea tuturor înscrisurilor administrate pentru membrii Comisiei care nu cunosc limba de stat sau cel puțin au asigurat înregistrarea audio/video a acestor traduceri pentru a avea acces la toate piesele care au fost utilizare la evaluarea candidatului.

117. În opinia reclamantului, odată ce nu se cunoaște cine sunt acei membri ai Secretariatului Comisiei de evaluare, i-a fost încălcat dreptul de a înainta recuzare unuia sau mai multor membri ai Secretariatului.

118. În ședința de judecată, reclamantul și reprezentantul acestuia au susținut integral pretențiile și argumentele formulate în contestație, solicitând admiterea acțiunii.

b. Argumentele pârâtei

119. La 23 iulie 2024, Comisia de evaluare a depus referință pe marginea contestației lui Ion Chirtoaca, prin care a solicitat respingerea acțiunii. Comisia a menționat că explicațiile reclamantului nu au fost suficiente pentru a înlătura dubiile sale. În esență, Comisia a reiterat argumentele din decizia de evaluare. De asemenea,

a menționat că, potrivit standardelor internaționale, în cazul evaluărilor externe extraordinare este admisibil de a aplica standardul probabilității ca nivel de probațiune, iar simpla îndoială ar fi suficientă pentru a nu admite ca un candidat să candideze la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii.

120. În ședința de judecată, reprezentantul pârâtei a nu a recunoscut pretențiile reclamantului și a susținut integral argumentele formulate în referință, solicitând respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiată.

MOTIVAREA INSTANȚEI

121. Referitor la termenul de depunere a acțiunii, Completul de judecată special al Curții Supreme de Justiție atestă că, potrivit extrasului din poșta electronică cu adresa „secretariat@vettingmd.com”, decizia nr. 13 din 21 mai 2024 a fost notificată în mod electronic reclamantului Ion Chirtoaca la 24 iunie 2024 (vol. II, f.d.c. 211). Astfel, în speță, reclamantul a respectat prevederile art. 14 alin. (1) din Legea nr. 26/2022, deoarece cererea de contestare a fost depusă prin e-mail la 28 iunie 2024 (f.d. 54, 55-72 recto-verso).

122. Până a trece la examinarea argumentelor concrete, Completul de judecată special învederează că, în aplicarea supremației dreptului, instanța judecătorească de contencios administrativ ia în considerare jurisprudența CtEDO. Potrivit acestei jurisprudențe, obligația instanței judecătorești de motivarea hotărârilor judecătorești nu poate fi înțeleasă că impunând un răspuns pentru fiecare argument (hot.García Ruiz v. Spania, 1999, §26). Totuși, orice argument decisiv pentru rezultatul procedurii necesită un răspuns clar (hot.Ruiz Torija v. Spania, 1994, §30; și, pentru comparație, Petrović și Alții v. Muntenegru, 2018, §43), în special argumentele cu privire la drepturile și obligațiile garantate de Convenția Europeană pentru Drepturile Omului (hot.Fabris v. Franța, 2013, §72 *in fine*; Paun Jovanović v. Serbia, 2023, §108).

a. Relația dintre Codul administrativ și Legea nr. 26/2022

123. Completul de judecată special învederează că, atât Legea nr. 26/2022, cât și Codul administrativ sunt legi organice. Legea nr. 26/2022 a fost votată în lectură finală după adoptarea Codului administrativ și reglementează în detaliu procedura de evaluare externă, modul de adoptare a deciziilor Comisiei de evaluare și de examinare a contestației împotriva deciziilor adoptate în temeiul Legii nr. 26/2022. Așa, Legea nr. 26/2022 este una specială. Din motivele expuse supra și prin prisma art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, prioritatea normelor din Legea nr. 26/2022 nu poate genera în această cauză discuții.

124. Evaluarea externă este reglementată de o lege adoptată de Parlament în anul 2022, după consultarea repetată cu Comisia de la Veneția. Legea a fost adoptată pentru a asigura integritatea *inter alia* a membrilor Consiliului Superior al

Magistraturii și a spori încrederea publică în sistemul de justiție. Comisia de la Veneția a examinat inclusiv necesitatea evaluării externe și a admis că, în contextul Republicii Moldova, aceasta ar putea avea loc.

125. Procedura de efectuare a evaluării externe prevăzută de Legea nr. 26/2022 este într-o oarecare măsură diferită de prevederile Codului administrativ în ceea ce privește termenele de procedură, probațiunea, anularea actelor emise de Comisie, procedura contenciosului administrativ, etc. Având în vedere că Legea nr. 26/2022 este o lege specială în raport cu Codul administrativ, prevederile Legii nr. 26/2022 au prioritate față de celelalte norme din Codul administrativ, iar în cazul aspectelor nereglementate de Legea nr. 26/2022 prevederile Codului administrativ sunt aplicabile în măsura în care nu contravin scopului Legii nr. 26/2022. Or, excluderea integrală de la aplicare a Codului administrativ este imposibilă din punct de vedere al rolului central și legăturii organice a Codului administrativ cu domeniile/subdomeniile dreptului administrativ

b. Sarcina probațiunii în cadrul evaluării externe

126. Reclamantul susține că, potrivit Codului administrativ (art. 93 alin. (2)), obligația de respectare a proporționalității este o sarcină probatorie exclusivă a autorității publice. La aspectul dat, Completul de judecată special reiterează că, din motivele explicate supra, Legea nr. 26/2022 are prioritate față de Codul administrativ.

127. Completul de judecată special notează că, în spiritul Legii nr. 26/2022, sarcina probațiunii trece asupra candidatului pe parcursul procesului reluat de evaluare. În faza inițială este în obligația Comisiei de a acumula date și informații, făcând uz de competențele sale legale (art. 6 din Legea nr. 26/2022) și cu respectarea obligațiilor legale (art. 7 din Legea nr. 26/2022). Însă, odată cu apariția unor neclarități și în scopul elucidării acestora, Comisia oferă candidatului posibilitatea de a prezenta date și informații suplimentare (art. 10 alin.(7) din Legea nr. 26/2022). Prezentarea datelor și informațiilor suplimentare este un drept, nu o obligație, a candidatului (art. 12 alin. (4) din Legea nr. 26/2022), însă neexercitarea acestui drept (prin refuz, fățiș sau tacit, ori prin prezentarea unor date incomplete sau neconcludente) riscă să inducă Comisia la concluzia că există dubii serioase că candidatul nu întrunește criteriile de integritate (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022). Respectiv, este în interesul candidatului să preia sarcina probațiunii, iar acest transfer legislativ nu numai că nu încălcă, dar și protejează efectiv drepturile candidatului.

128. Comisia de evaluare a notat că, rațiunea trecerii sarcinii probațiunii către candidat a fost dezvoltată la nivel internațional. Astfel, Comisia Europeană pentru Democrație prin Lege (Comisia de la Veneția) a remarcat că într-un sistem de vetting și verificări de integritate, poate fi perfect legitim să se transfere sarcina probei de la

stat la judecătorul/procurorul care solicită recrutarea sau ocuparea unei funcții (Opinia Comisiei de la Veneția nr. 1064/2021 din 09 februarie 2022 cu privire la dezvoltarea procesului de vetting în sistemul judiciar, Kosovo; § 68). Procesul de redeseinare, pe de altă parte, transformă toți angajații în solicitanți, iar sarcina probei revine acestor persoane, care trebuie să facă dovada că sunt apte pentru exercitarea funcției în cauză (ibidem, §95).

129. Curtea Constituțională a constatat deja că o asemenea inversare a sarcinii probațiunii nu este contrară Constituției, făcând referire la o opinie a Comisiei de la Veneția. Această inversare a sarcinii probațiunii nu a fost considerată per se arbitrară nici de către CtEDO (a se vedea hotărârile *Xhoxhaj vs Albania*, 2021, § 352 și *Sevdari vs Albania*, 2022, § 130).

c. Cazurile în care CSJ poate admite contestația

130. Art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26/2022 prevede că CSJ poate admite contestația doar dacă constată că, în cadrul procedurii de evaluare, au fost admise „unele erori procedurale grave, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, și că există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat”. Această prevedere a apărut în Legea nr. 26/2022 după o hotărâre a Curții Constituționale din 14 februarie 2023, în care s-a menționat că este admisibil de a nu anula deciziile Comisiei de evaluare pentru „erori de procedură nesemnificative”. Curtea Constituțională a acceptat ca controlul judiciar al actelor emise în cadrul evaluării externe să se limiteze la circumstanțele de fapt care puteau schimba rezultatul evaluării și la erorile procedurale grave ale Comisiei care afectează „caracterul echitabil al procedurii de evaluare”.

131. În hotărârea menționată în paragraful precedent, Curtea Constituțională a făcut referire la hotărârea CtEDO *Pişkin vs Turcia* (2020). În § 131 al hotărârii respective, CtEDO a menționat că instanța de judecată trebuie să fie competentă să examineze toate aspectele centrale ale cauzei. Acestea sunt chestiuni de fapt sau de drept care, dacă nu ar fi avut loc (în cazul aspectelor de fapt) sau ar fi fost soluționată în mod opus (în cazul chestiunilor de drept), ar fi dus la o altă concluzie a Comisiei.

132. Prin urmare, competența Curții Supreme de Justiție la examinarea contestațiilor depuse conform Legii nr. 26/2022 este una mai limitată decât cea prevăzută de Codul administrativ. Ea poate anula decizia Comisiei de evaluare doar în cazurile menționate de Legea nr. 26/2022, iar celelalte temeiuri prevăzute de Codul administrativ pentru anularea actului administrativ nu sunt aplicabile.

133. Însă, ulterior depunerii examinării cauzei, au intrat în vigoare modificările la Legea nr. 26/2022 introduse prin Legea nr. 239/2024, în vigoare de la 26 septembrie 2024, prin care au fost extinse competențele Curții Supreme de Justiție la examinarea contestațiilor depuse de candidați împotriva deciziilor Comisiei de evaluare în temeiul art. 26/2022. Așa, articolul 14 alineatul (8) a fost completat cu litera c), care

permite Curții Supreme de Justiție, la examinarea cererii de contestare a deciziei Comisiei de evaluare, să adopte decizie de constatarea promovării sau nepromovării evaluării în cazul contestării repetate a deciziei Comisiei de evaluare, adoptată în urma reevaluării dispuse anterior.

134. Potrivit noii reglementări, în cazul în care se contestă pentru a doua oară o decizie a Comisiei de evaluare, adică decizia emisă în urma reevaluării dispuse anterior, Curtea Supremă de Justiție nu se mai limitează doar la posibilitatea de a respinge contestația, de a anula decizia contestată cu retrimiteră candidatului spre o nouă reevaluare, ci are acum competența expresă de a se substitui Comisiei și de a pronunța ea însăși o decizie de promovare sau nepromovare a evaluării.

135. Modificările introduse prin norma dată consacră o soluție menită să evite tergiversarea procedurii printr-un ciclu repetitiv de anulări și reevaluări. A doua contestație devine, astfel, ultima etapă procesuală, în care instanța supremă tranșează definitiv fondul cauzei.

136. Totodată, urmează a fi notat că, deși norma a intrat în vigoare ulterior depunerii contestației de către reclamantul Ion Chirtoaca și examinării acesteia de către Curtea Supremă de Justiție, ea poate fi aplicată instantaneu cauzelor pendinte în momentul pronunțării, întrucât modificarea vizează o normă de competență procesuală (aspect de ordin procedural, nu substanțial), iar în dreptul procesual normele noi se aplică imediat cauzelor aflate în curs, în absența unei dispoziții contrare.

137. Competența conferită Curții Supreme de Justiție prin art. 14 alin. (8) lit. c) din Legea nr. 26/2022, introdusă prin Legea nr. 239/2024, transformă Curtea Supremă de Justiție în subiect activ al evaluării, în cazurile de contestație repetată. Astfel, în baza acestor modificări legislative, Curtea Supremă de Justiție poate ajunge la o concluzie diferită de cea a Comisiei și este în drept să conchidă, în aceeași cauză, că unele dubii serioase constatate de către Comisie nu există și au fost desființate de către candidat.

138. Reieșind din aceasta, precum și din dezideratele Curții Constituționale reținute în Hotărârea nr. 5 din 14 februarie 2023, Completul de judecată special nu va da apreciere tuturor argumentelor invocate de către reclamantul Ion Chirtoaca în cererea de contestare, ci va răspunde doar criticilor ce se încadrează în criteriile statuate de către Curtea Constituțională în vederea eventualei admiteri a acțiunii, și anume ce țin de presupusele erori procedurale grave admise de către Comisia de evaluare, care ar fi afectat caracterul echitabil al procedurii de evaluare, precum și celor ce vizează presupusa existență a unor circumstanțe care puteau conduce la promovarea evaluării de către candidatul Ion Chirtoaca.

d. Aplicarea principiilor de mai sus în prezenta cauză

139. Completul de judecată special observă că, unul din argumentele pe care se bazează acțiunea reclamantului, este pretinsa lipsă de independență, imparțialitate și/sau obiectivitate a unor membri ai Comisiei de evaluare, precum și influența politicului.

140. Însă, Completul de judecată special consideră argumentul dat ca fiind neîntemeiat.

141. În acest sens, este relevant de reținut că, membrii Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor au fost desemnați prin Hotărârile Parlamentului nr. 84, nr. 85, nr. 86 și nr. 87 din 04 aprilie 2022, care la art. 3 stipulează imperativ că pot fi contestate în instanța de judecată în termenul prevăzut la art. 209 din Codul administrativ.

142. Iar, prin Hotărârea Parlamentului nr. 88 din 04 aprilie 2022 s-a confirmat componența nominală a Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor după cum urmează: Nadejda Hriptievschi, Tatiana Răducanu, Vitalie Miron, Herman von Hebel, Victoria Henley și Nona Tsotsoria.

143. Ulterior, prin Hotărârea Parlamentului nr. 300 din 26 octombrie 2023 s-a constatat încetarea calității de membru în Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a domnului Vitalie Miron, în baza cererii de demisie. Hotărârea intrând în vigoare la data adoptării.

144. Însă, deși, reclamantul cunoștea de la momentul adoptării Legii nr. 26/2022 despre faptul că va fi supus procesului de evaluare a integrității în calitate de candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, nu a contestat Hotărârile Parlamentului nr. 84, nr. 85, nr. 86 și nr. 87 din 04 aprilie 2022 în ordinea și termenul prevăzut la art. 3 al acestor hotărâri și art. 209 din Codul administrativ.

145. În esență, circumstanța dată profilează concluzia că, reclamantul Ion Chirtoaca și-a manifestat în mod tacit, prin inacțiune, acordul cu desemnarea de către Parlamentul Republicii Moldova a membrilor Comisiei de evaluare și ca aceștia să participe la evaluarea sa, iar ulterior la evaluarea reluată a integrității sale în calitate de candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, ca etapă obligatorie a procesului de selectare a candidaților în funcțiile respective.

146. Astfel, Completul de judecată special nu poate reține ca fiind întemeiate argumentele reclamantului ce vizează pretinsa lipsă de independență, imparțialitate și/sau obiectivitate a membrilor nominalizați, precum și influența politicului, or, la etapa dată aceste argumente sunt irelevante, având în vedere că reclamantul a

demonstrat un comportament pasiv și nu a contestat Hotărârile Parlamentului nr. 84, nr. 85, nr. 86 și nr. 87 din 04 aprilie 2022, expunându-și în acest mod tacit încrederea față membrii menționați în cadrul viitoarei sale evaluări.

147. Cu atât mai mult că, prin efectul art. 7 lit. e) din Legea nr. 26/2022, membrii Comisiei de evaluare au obligația să se abțină de la fapte ce ar putea discredita Comisia de evaluare sau ar putea provoca îndoieli privind obiectivitatea deciziilor acesteia.

148. La fel, din interpretarea sistemică a Legii nr. 26/2022 și a articolului 10 (conflictul de interese) alin. (3) din Regulamentul de organizare și funcționare al Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, în conformitate cu Legea nr. 26/2022, candidatul avea dreptul de a înainta propunere de recuzare a membrilor care consideră că nu sunt imparțiali.

149. La aspectul dat, Completul de judecată special reține ca pertinente prevederile articolului 4 alin.(1) din Legea nr. 26/2022, care garantează independență funcțională și autonomie decizională Comisiei de evaluare față de orice persoane fizice sau juridice, indiferent de forma juridică de organizare a acestora, inclusiv față de fracțiunile politice și partenerii de dezvoltare care au participat la desemnarea membrilor acesteia.

150. În această ordine de idei, Completul de judecată special ajunge la concluzia că sunt neîntemeiate și nu pot fi reținute ca fiind concludente argumentele reclamantului cu privire la pretensele erori procedurale grave admise de către Comisia de evaluare și care ar fi afectat caracterul echitabil al procedurii de evaluare a candidatului Ion Chirtoaca, prin participarea la procesul de evaluare a unor membri care nu sunt independenți, imparțiali și/sau obiectivi.

151. În continuare, Completul de judecată special notează că, potrivit spiritului Legii nr. 26/2022, Comisia de evaluare nu constată dacă un candidat întrunește sau nu criteriile de integritate și/sau existența a careva încălcări ale candidaților, ci doar existența sau lipsa unor circumstanțe faptice suficiente ce permit să se ajungă la concluzia că există dubii serioase privind conformitatea candidatului cu criteriile legale de integritate sau, după caz, insuficiente pentru a constata lipsa de conformitate.

152. În cazul în care, Comisia de evaluare constată existența unor dubii serioase privind necorespunderea candidatului cu criteriile de integritate etică și financiară, aceasta acordă candidatului posibilitatea de a desființa aceste dubii, prin darea de explicații la întrebările formulate și prezentarea probelor în susținerea poziției sale.

153. Făcând o retrospectivă a speței, Completul de judecată special reiterează că, prin decizia Comisiei de evaluare nr. 19 din 20 ianuarie 2023 „cu privire la

candidatura lui Ion Chirtoaca, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii”, Comisia independentă de evaluare a decis că candidatul nu corespunde criteriilor de integritate, deoarece au fost constatate dubii serioase cu privire la conformitatea candidatului cu criteriile de integritate etică și financiară și, prin urmare, nu promovează evaluarea.

154. Comisia de evaluare a constatat două neconformități, și anume:

- (i) Nedeclararea contului bancar și transferurilor de la părinții săi în modul stabilit de legislație;
- (ii) Procurarea unui apartament la preț preferențial – condițiile de eligibilitate și îmbunătățirea condițiilor de trai.

155. Prin decizia din 1 august 2023 a Curții Supreme de Justiție s-a anulat decizia Comisiei de evaluare nr. 19 din 20 ianuarie 2023 și s-a dispus reevaluarea candidatului Ion Chirtoaca de către Comisia de evaluare.

156. Ca urmare a evaluării reluate a candidatului Ion Chirtoaca, desfășurată în temeiul art. 14 alin. (8) lit. b) și alin. (10) din Legea nr. 26/2022, Comisia de evaluare a emis decizia nr. 13 din 21 mai 2024, prin care în temeiul art. 8 alin. (1), (2) lit. c), alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b), c) și d) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, a decis că candidatul nu întrunește criteriile de integritate financiară și etică întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate etică și financiară și, astfel, nu promovează evaluarea.

157. Comisia de evaluare a constatat doar o neconformitate:

- i. Nedeclararea contului bancar și a transferurilor de la părinții săi în modul prevăzut de lege și a surselor mijloacelor bănești pentru astfel de transferuri:

158. În privința „Procurării unui apartament la preț preferențial – condițiile de eligibilitate și îmbunătățirea condițiilor de trai”, Comisia de evaluare a notat că dubiile sale cu privire la eligibilitatea candidatului Ion Chirtoaca de a procura apartament la preț preferențial au fost atenuate, întrucât decizia în urma evaluării inițiale, cu referire la această problemă, a fost bazată pe absența probelor precum că candidatul a prezentat dovezi cu privire la deținerea în proprietate a apartamentului de 38,4 m.p.. Iar, având în vedere faptul că informația despre deținerea în proprietate a apartamentului de 38,4 m.p. a fost inclusă în cererea din 06 noiembrie 2017, dubiile Comisiei cu privire la eligibilitatea candidatului au fost atenuate.

159. Efectuând controlul judiciar al constatărilor și concluziilor Comisiei de evaluare pe marginea aspectului financiar și etic al candidatului Ion Chirtoaca, raportate la criteriile de evaluare prevăzute la art. 8 din Legea nr. 26/2022, prin prisma materialelor administrate de Comisie și de candidat în cadrul evaluării inițiale și celei reluate, dar și a argumentelor invocate în contestație, Completul de judecată

special constată existența circumstanțelor ce desființează dubiile Comisiei de evaluare referitor la „nedeclararea contului bancar și a transferurilor de la părinții săi în modul prevăzut de lege și a surselor mijloacelor bănești pentru astfel de transferuri” și care duc la promovarea evaluării lui Ion Chirtoaca.

160. Completul de judecată special menționează că, în decizia nr. 13 din 21 mai 2024, la Capitolul III „Evaluarea reluată a candidatului”, Comisia de evaluare a constatat existența unui singur dubiu serios cu privire la integritatea financiară și etică a candidatului Ion Chirtoaca cu referire la nedeclararea contului bancar și a transferurilor de la părinții săi în modul prevăzut de lege și a surselor mijloacelor bănești pentru astfel de transferuri.

161. Comisia de evaluare a notat că trebuie să verifice dacă candidatul Ion Chirtoaca a respectat regimul juridic al declarării averii și a intereselor personale. De asemenea, Comisia trebuie să verifice sursele de venit și modul de dobândire a bunurilor de către candidat, membrii familiei și persoanele apropiate candidatului, inclusiv părinții acestuia.

162. În acest sens Comisia de evaluare a constatat că, începând cu anul 2012, candidatului Ion Chirtoaca îi revenea obligația să depună declarații anuale, inițial în calitate de angajat al Ministerului Afacerilor Interne, iar începând cu anul 2016 în calitate de judecător. Între anii 2012 și 2015, candidatul nu a declarat un cont bancar în EUR deschis în anul 2010 la o bancă din Republica Moldova, în care au fost transferat un total de 74 660 EUR de către părinții săi din Italia. Din suma de 74 660 EUR transferată între anii 2012 – 2015, doar suma de 30 667 EUR a fost declarată în declarația sa anuală pentru 2014, și atunci doar ca depozit în rubrica „Coloana IV. Active financiare”.

163. Comisia de evaluare a observat, atât în timpul evaluării inițiale, cât și a celei reluate, că Ion Chirtoaca a furnizat declarații și explicații contradictorii cu privire la nedeclararea contului bancar în EUR, susținând că legea nu îl obliga să declare mijloacele bănești transferate de părinții săi, deoarece aceste mijloace bănești nu îi aparțineau și că mijloacele bănești reflectate în cont „exclusiv proveneau din munca părinților de peste hotare” și că nici odată nu s-a comportat ca un proprietar *de facto* al acestor mijloace bănești.

164. Comisia de evaluare a remarcat că, în timpul evaluării inițiale, cât și a celei reluate, s-a confruntat cu întrebarea dacă părinții candidatului aveau capacitatea de a transfera bani în contul bancar în EUR al candidatului și într-un cont de depozit menținut de tatăl candidatului la o bancă din Republica Moldova în perioada 2012-2015.

165. La acest aspect, Comisia de evaluare a învederat că, în mai multe evaluări cu referire la diferiți candidați, a abordat problema părinților și/sau a membrilor familiilor candidaților care călătoreau în străinătate, adesea pentru perioade

considerabile de timp, pentru a lucra în țări europene sau alte țări și care trimiteau banii câștigați în alte țări către candidați și rudele care au rămas în Republica Moldova pentru a-și îmbunătăți condițiile de trai în Republica Moldova.

166. Comisia a recunoscut această realitate care a existat de mulți ani și continuă și în prezent, precum și că cei care călătoresc în străinătate au lucrat în mod obișnuit neoficial pentru perioade de timp și, prin urmare, nu au putut întotdeauna să furnizeze documente justificative pentru toate veniturile obținute. Ceea ce a solicitat Comisia, de la candidați, în astfel de cazuri, este ca aceștia să depună toate eforturile rezonabile pentru a furniza cât mai multe informații și documente justificative posibile și să fie clari și consecvenți în explicațiile furnizate la întrebările din partea Comisiei referitoare la muncile prestate de rude în străinătate

167. În privința candidatului Ion Chirtoaca, Comisia de evaluare a constatat că, începând cu luna mai 2007, mama acestuia a locuit și a lucrat în Italia, iar din februarie 2009 și tatăl său a locuit și a lucrat în Italia. Conform documentelor emise de autoritățile italiene despre veniturile părinților săi, furnizate voluntar de către candidat, mama acestuia avea un venit oficial în Italia începând cu 2009, iar tatăl începând cu 2014.

168. În cadrul evaluării inițiale, Comisia a stabilit că, în perioada 2009 – 2015, părinții candidatului au transferat un total de 107 810 EUR în contul bancar în EUR al candidatului, în timp ce venitul lor oficial a totalizat 95 245 EUR. În perioada 2012 – 2015, în care candidatul avea obligația de a depune declarații anuale, părinții lui au transferat în total mijloace bănești în sumă de 74 660 EUR în acest cont bancar, în timp ce venitul lor oficial a fost de 64 127 EUR. Comisia de evaluare, de asemenea, a reținut că, timp de cinci ani consecutivi (2010 – 2014) sumele transferate au depășit considerabil venitul declarat al părinților candidatului (în 2010 suma mijloacelor bănești transferate a depășit venitul declarat al părinților cu 6 152 EUR, în 2011 cu 3 567 EUR, în 2012 cu 5 088 EUR, în 2013 cu 7 994 EUR și în 2014 cu 3 354 EUR). În acești cinci ani, suma totală a mijloacelor bănești transferate a depășit venitul declarat al părinților cu 26 155 EUR.

An	Transferuri din străinătate în contul bancar al candidatului	Venitul declarat al mamei candidatului	Venitul declarat al tatălui candidatului	Venitul declarat al părinților candidatului	Suma cu care transferurile au depășit venitul declarat al părinților
2009	0	7 687	-	7 687	n/a
2010	16 000	9 848	-	9 848	6 152
2011	17 150	13 583	-	13 583	3 567
2012	18750	13 662	-	13 662	5 088
2013	22 168	14 174	-	14 174	7 994

2014	20 084	14 208	2 522	16 730	3 354
2015	13 658	14 327	5 234	19 561	n/a
Total 2009-2015	107 810	87 489	7 756	95 245	26 155
Total 2012-2015	74 660	56 371	7 756	64 127	16 436

169. Deopotrivă, Comisia de evaluare a reținut că, în afară de contul bancar în EUR al candidatului în care mama sa a transferat mijloace bănești, tatăl candidatului, de asemenea, avea un cont de depozit bancar în Republica Moldova. Iar, în timpul evaluării reluate, pe baza informațiilor de la bancă, s-a constatat că în perioada 2013 – 2015 tatăl a depus în acest cont o sumă de 22 622 USD (aprox. 16 614 EUR), iar după 2015 nu a mai depus o altă sumă. Astfel, contul dat a fost alimentat cu mijloace bănești în aceiași ani în care s-au transferat bani în contul în EUR al candidatului.

Tabel: depuneri bănești în contul bancar deținut de tatăl candidatului (în USD)

An	Bani depuși	Dobândă	Total
2013	6 500	221,16	6 721,16
2014	3 172 (+6 721 din anul 2013)	358,44	10 030,44
2015	12 950 (+10 30 din anul 2014)	572,06	23 522,06

170. În cadrul evaluării reluate, pe baza informațiilor furnizate de către candidat Curții Supreme de Justiție și Comisiei, ultima a stabilit că venitul neoficial al tatălui candidatului, în perioada 2012 – 2014, a fost de 17 325 EUR, câte 5 775 EUR per an (2 400 EUR din munca prestată pentru P.F. și 3.375 EUR din munca pentru mama lui Z.M.). Așa, în perioada 2012 – 2015, suma totală a veniturilor oficiale și neoficiale ale părinților candidatului a fost de 81 452 EUR (64 127 EUR venit oficial și 17 325 EUR venit neoficial al tatălui), iar suma totală a transferurilor bancare către candidat și depunerile în contul bancar al tatălui au fost de 91 274 EUR, adică cu 9 822 EUR mai mult decât venitul lor. Pentru anii 2010 – 2015, venitul total al părinților candidatului a fost de 104 523 EUR, în timp ce suma totală a transferurilor bancare și a depunerilor bancare a fost de 124 424 EUR, adică cu 19 901 EUR mai mult decât venitul lor. În patru din cei șase ani din această perioadă (2010, 2011, 2013 și 2015), sumele de transferuri bancare și depozite bancare au depășit venitul total oficial și neoficial al părinților cu 6 152 EUR, 3 567 EUR, 7 120 EUR și 3 506 EUR.

An	Transferuri bancare	Depozite bancare	Total transfere	Venitul declarat al	Venitul neoficial al tatălui	Venitul total al părinților	Diferența
----	---------------------	------------------	-----------------	---------------------	------------------------------	-----------------------------	-----------

			și depozite	părinților candidatului			
2010	16 000	-	16 000	9 848	-	9 848	-6 152
2011	17 150	-	17 150	13 583	-	13 583	-3 567
2012	18 750	-	18 750	13 662	5 775	19 437	+687
2013	22 168	4 901	27 069	14 174	5 775	19 949	-7 120
2014	20 084	2 304	22 388	16 730	5 775	22 505	+117
2015	13 658	9 409	23 067	19 561	-	19 561	-3 506
Total 2012- 2015	74 660	16 614	91 274	64 127	17 325	81 452	-9 822
Total 2010- 2015	107 810	16 614	124 424	87 558	17 325	104 523	-19,90

171. În notificarea cu privire la faptele și dubiile serioase, Comisia de evaluare i-a prezentat candidatului cifre conform cărora sumele de bani transferate de către părinții săi în contul său bancar în EUR și depuse de către tatăl său în contul de depozit al acestuia în anii 2012 – 2015 au însumat 91 274 EUR, în timp ce venitul total oficial și neoficial al părinților candidatului a fost de doar 81 452 EUR, fiind o diferență de 9 822 EUR.

172. În răspunsul la notificarea cu privire la faptele și dubiile serioase, candidatul a argumentat că tatăl său a lucrat în mai multe locuri în perioada 2009 – 2014 și a primit un venit neoficial mai mare decât cel calculat de către Comisie. Pentru a-și susține argumentul, candidatul a prezentat patru declarații suplimentare (o declarație comună a părinților și trei declarații de la persoane străine. Declaranții au indicat că mama candidatului a lucrat 12 ore suplimentare în weekenduri și a primit un venit neoficial suplimentar de 450 EUR per lună, iar tatăl candidatului a lucrat 20 de ore suplimentare în weekenduri și a primit un venit neoficial de 600 EUR per lună. A patra declarație, depusă de părinții candidatului, afirmă că mama candidatului a lucrat în mod neoficial pentru încă 12 ore pe săptămână (opt ore sâmbăta și 12 ore duminica) pentru care a primit un venit neoficial de 450 EUR per lună și că tatăl candidatului a primit venituri neoficiale din trei surse diferite totalizând 1 150 EUR per lună (200 EUR per lună de la P.F., 600 EUR per lună de la mama lui Z.M. și 350 EUR de la aceeași persoană pentru care a lucrat mama candidatului).

173. Comisia de evaluare a considerat că declarația părinților candidatului conține un calcul greșit al numărului de ore lucrate de către mama acestuia, 8 ore sâmbăta și 12 ore duminica nu totalizează clar 12 ore pentru întregul weekend, așa cum este sugerat în această declarație. Totodată, cifra de 12 ore pe weekend este folosită în toate celelalte trei declarații. Declarația părinților candidatului nu menționează

numărul de ore lucrate neoficial de către tată în fiecare weekend, dar toate celelalte trei declarații se referă la 20 de ore pe weekend. Toate cele patru declarații furnizează aceeași sumă de venit neoficial obținută de părinți. Dar niciuna dintre cele patru declarații nu specifică perioada de timp în care au fost primiți acești bani suplimentari. Cele trei declarații afirmă în mod explicit că informațiile reflectate în declarațiile lor au fost furnizate de către părinții candidatului. De asemenea, Comisia de evaluare a remarcat că, niciuna dintre declarații nu a fost autenticată notarial.

174. În opinia Comisiei de evaluare, declarația părinților despre una dintre cele trei surse ale venitului neoficial al tatălui – venitul obținut de la mama lui Z.M., contrazice informațiile furnizate anterior de către candidat în răspuns la întrebări suplimentare despre una dintre cele două declarații depuse de către candidat la completul de judecată special al Curții Supreme de Justiție. Conform declarației părinților candidatului, tatăl candidatului a primit un venit neoficial lunar de 600 EUR și un venit neoficial anual de 7 200 EUR din această sursă. Dar în răspuns la întrebările scrise anterioare ale Comisiei din cadrul evaluării reluate, candidatul a declarat că tatăl său a lucrat pentru această persoană timp de cel puțin 45 de săptămâni pe an și că pentru un an de lucru, tatăl a încasat aproximativ suma de 3 375 euro (75x45), iar pentru perioada 2012 – 2014 a încasat peste 10 000 EUR.

175. Comisia de evaluare a notat că, nu poate acorda importanță declarațiilor depuse în răspuns la notificarea cu privire la faptele și dubiile serioase, deoarece nu este clar de ce aceste declarații, în special declarația părinților candidatului, nu au fost prezentate în timpul evaluării inițiale sau cel puțin la în primele etape ale evaluării reluate. În opinia Comisiei, aceste trei declarații pare să fi fost coordonată, în sensul că oferă detalii identice despre numărul de ore lucrate și venitul neoficial obținut, deși aceste evenimente au avut loc acum cel puțin 10 ani, și omit orice informație despre perioada de timp în care se presupune că această muncă a fost efectuată.

176. În rezultatul evaluării reluate, Comisia a ajuns la concluzia că, candidatul Ion Chirtoaca nu a inclus contul său bancar în EUR în declarațiile sale anuale pentru anii 2012 – 2015, iar drept justificare legate de acest cont candidatul a explicat că nu l-a declarat, deoarece la momentul depunerii declarațiilor anuale în cont nu existau mijloace bănești. Deopotrivă, pe parcursul procesului de evaluare inițială și reluată, Comisia și a exprimat dubiile sale cu privire la sursa veniturilor pentru aceste transferuri, iar candidatul nu a exercitat diligența necesară, nu a căutat proactiv informații, a furnizat informații doar când faptele stabilite de Comisie l-au obligat să facă acest lucru și a furnizat în mod regulat informații incomplete, neconsecvente și contradictorii, subminând astfel credibilitatea candidatului. Prin urmare, candidatul nu a reușit să atenueze dubiile serioase exprimate de Comisie în legătură cu nedeclararea contului bancar în EUR în declarațiile sale anuale pentru anii 2012

– 2015 și în legătură cu capacitatea părinților săi de a transfera bani în contul său în EUR și de a depune bani în contul de depozit al tatălui.

177. Verificând sub aspectul concluziilor referitoare la corespunderea candidatului Ion Chirtoaca criteriilor de integritate, prin prisma constatărilor reținute de către Comisia de evaluare în decizia nr. 13 din 21 mai 2024, a materialelor administrate de Comisie și de candidat în cadrul evaluării inițiale și celei reluate, dar și a argumentelor relevante invocate de către reclamant în cererea de contestare, Completul de judecată special, contrar opiniei Comisiei de evaluare, consideră că Ion Chirtoaca a prezentat destule argumente pentru a înlătura dubiile vis-a-vis de posibila lipsă de integritate în legătură cu subiectul preținsei nedeclarări a contului bancar și a transferurilor de la părinții săi în modul prevăzut de lege și a surselor mijloacelor bănești pentru astfel de transferuri.

178. Completul de judecată special al Curții Supreme de Justiție atestă că, în condițiile speței, reclamantul a prezentat Comisiei de evaluare un set substanțial și suficient de probe și argumente pentru a demonstra că transferurile bancare operate în contul său în perioada 2012 – 2015, precum și depunerile efectuate în contul de depozit al tatălui său în Republica Moldova, provin din activitățile părinților săi desfășurată în Italia. Reclamantul a depus declarații, înscrisuri, extrase bancare, documente fiscale și explicații consecvente, inclusiv în cadrul audierii publice, care atestă că părinții săi au trăit și muncit în Italia pe întreaga perioadă de referință și au avut o capacitate financiară adecvată.

179. Printre aceste probe se numără: (i) explicațiile reclamantului oferite în scris Comisiei (inclusiv răspunsurile la întrebările suplimentare și la notificările privind dubiile serioase); (ii) documente eliberate de autoritățile fiscale italiene; (iii) declarații olografe ale părinților; (iv) declarații autentificate/notariale ale unor cetățeni italieni și moldoveni care confirmă că părinții reclamantului au desfășurat activități de muncă, inclusiv neoficiale; (v) declarațiile părinților oferite în cadrul audierii publice.

180. Astfel, prin declarația comună din 13 februarie 2024, întocmită olograf, părinții reclamantului au expus în detaliu situația lor profesională. Mama acestuia a menționat că a plecat în Italia la muncă în luna mai 2007. Prima perioadă a muncit neoficial, înlocuind alte persoane, iar la 01 aprilie 2008 și-a găsit un loc de muncă stabil, să îngrijească de o bătrână (L.S.). Totuși, în primul an a lucrat neoficial la acest serviciu, până a fost modificată legislația italiană și s-a permis legalizarea persoanelor aflate ilegal pe teritoriul Italiei. Iar, de la 1 aprilie 2009 a început să lucreze oficial, câte 54 de ore săptămânal, fiind remunerată cu 880 EUR. Însă, având în vedere că bătrâna pe care o îngrijea avea nevoie de asistență și în zilele libere (sâmbăta și duminica), a dat acordul să muncească în aceste zile. Astfel, presta o muncă suplimentară de 12 ore săptămânal, sâmbăta de la ora 12:00 până la 20:00 și

duminica de la 08:00 până la 20:00, pentru care era remunerată neoficial cu 120 EUR pe săptămână, ceea ce presupune un venit de 450 EUR lunar și 5 400 EUR anual.

181. Deopotrivă, mama reclamantului a declarat că soțul său, adică tatăl reclamantului, muncea neoficial la dna A.Z. și era remunerat cu 600 EUR lunar. Totodată, de 4 ori pe săptămână el muncea și la dna L.S. pe care ea o îngrijea, unde era remunerat cu 20 EUR pe zi, ceea ce presupune un câștig neoficial suplimentar de 80 EUR pe săptămână și 350 ERU pe lună. De asemenea, el mai lucra neoficial și la P.F., unde era remunerat cu 200 EUR lunar. Astfel, tatăl candidatului avea un venit lunar neoficial de 1 150 EUR (600 EUR de la A.Z., 350 EUR de la L.S. și 200 EUR de la P.F.), ceea ce presupune un venit anual neoficial de 13 800 EUR.

182. În opinia părinților reclamantului, discrepanța dintre sumele constatate de către Comisia de evaluare și veniturile lor este că nu s-a ținut cont și nu s-a dat o apreciere viabilă veniturilor lor neoficiale. Or, veniturile lor oficiale și cele neoficiale acoperă suma transferurilor bănești în contul bancar al lui Ion Chirtoaca și a banilor depuși bani în contul de depozit al tatălui și demonstrează capacitatea lor financiară.

183. La fel, părinții candidatului Ion Chirtoaca au remarcat că, circumstanțele cu privire la munca prestată de dânsii poate fi confirmată de mai multe persoane, printre care E.L., M.M., V.B.

184. În altă ordine de idei, părinții reclamantului au subliniat că, fiica dnei A.Z. și nepotul dnei L.S. au refuzat să recunoască sumele achitate neoficial, motivând că le este frică să nu fie atrași la răspundere pentru această (vol. II, f.d.c. 109-111).

185. Altă declarație este cea întocmită de către P.F. olograf în limba italiană la 23 martie 2023 și neautentificată notarial, tradusă în limba română de un traducător autorizat, prin care emitentul a declarat că în perioada cuprinsă din 2012 – 2014 și mai mult, tatăl candidatului venea la dânsul cinci ore pe săptămână și era răsplătit cu 200 EUR lunar, în trei ani câștigând suma de 7 200 EUR (vol. II, f.d.c. 110, 115).

186. O altă declarație a fost întocmită notarial la 3 aprilie 2023 în limba italiană și tradusă în limba română de un traducător autorizat, prin care Z.M. a declarat că, în perioada cuprinsă între anul 2012 – 2014, tatăl candidatului a locuit cu titlu gratuit la domiciliul mamei declarantei (dna A.Z.). La fel, Z.M. a declarat că mama sa îi plătea tatălui candidatului săptămânal sume de bani în valoare de 70 EUR sau 80 EUR pentru executarea serviciilor (vol. II, f.d.c. 111-112, 113-114).

187. Prin declarația întocmită olograf în limba română la 13 februarie 2024 și neautentificată notarial, E.L. a declarat că se cunoaște cu familia reclamantului Ion Chirtoaca, deoarece sunt dintr-o localitate. În anul 2007, au plecat toți împreună la muncă în Italia. Aproximativ până în anul 2009, când s-a modificat legislația în Italia, au lucrat neoficial (la negru). Lucrau câte 54 de ore, inclusiv și sâmbăta și

duminica. Din spusele mamei candidatului, cunoștea că aceasta „avea 12 ore pe săptămână și era remunerată cu 450 EUR, iar soțul 20 de ore – 600 EUR pe lună”. Banii îi primeau în numerar și îi transferau copiilor prin bancă (vol. II, f.d.c. 117-118).

188. Prin declarația întocmită olograf în limba română la 13 februarie 2024 și neautentificată notarial, M.M. a declarat că se cunoaște cu familia Chirtoaca, părinții lui Ion Chirtoaca. Mama candidatului, în afara orelor prevăzute în contractul de muncă, sâmbăta și duminica lucra la negru și, din speșele acesteia, era remunerată cu 450 EUR în numerar. Tatăl candidatului muncea la negru câte 20 de ore pe săptămână la dl P.F. și, din spusele lor, era remunerat în numerar cu 600 EUR (vol. II, f.d.c. 119).

189. Prin declarația întocmită olograf în limba română la 13 februarie 2024 și neautentificată notarial, V.B. a declarat că, în perioada anilor 2004-2020 a lucrat în Italia, iar în perioada anilor 2010-2015 a cunoscut familia Chirtoaca, părinții lui Ion Chirtoaca. V.B. a menționat că, a avut ocazia să o înlocuiască pe mama candidatului, la locul ei de muncă de îngrijitoare a unei persoane vârstnice, când aceasta pleca în vacanță. A confirmat că, persoana pe care o îngrijea mama candidatului avea nevoie de asistență 24 de ore din 24, inclusiv sâmbăta și duminica. Astfel, orele lucrate suplimentar celor indicate în contract, erau plătite la negru. Mama candidatului era plătită la negru cu 450 EUR lunar pentru 12 ore lucrate adăugător sâmbăta și duminica. Tatăl candidatului, la fel, a muncit în zilele de sâmbătă și duminică, câte 20 de ore săptămânal, fiind remunerat la negru cu 600 EUR la sfârșitul lunii. V.B. a confirmat sumele indicate, din spusele lor (vol. II, f.d.c. 120).

190. În opinia Completului de judecată special, declarații în formă scrisă prezentate de către reclamant în cadrul evaluării inițiale și celei reluate (a cet. P.F., Z.M., E.L., M.M. și V.B.) confirmă veridicitatea circumstanțelor relatate de părinții săi, prin relatarea unor fapte concrete și rezonabile privind munca și veniturile acestora în Italia. Astfel, P.F. a arătat că tatăl candidatului lucra la el cinci ore pe săptămână și era plătit cu 200 EUR lunar, timp de trei ani. Z.M. a declarat că mama sa îl plătea pe tatăl candidatului cu 70-80 EUR pe săptămână. E.L., M.M. și V.B. au relatat activitatea părinților în Italia și nivelul remunerației, pe baza celor relatate direct de aceștia, în timp ce se aflau împreună la muncă în Italia.

191. Completul de judecată special reține că probele administrate de către reclamant, inclusiv declarațiile părinților săi, precum și ale altor persoane care i-au cunoscut în perioada în care activau în Italia, deși în unele cazuri neautentificate notarial, sunt convergente în conținut, detaliate în formă și constante în timp. Acestea nu prezintă contradicții relevante după cum invocă Comisia de evaluare și, dimpotrivă, se susțin reciproc, completând tabloul factual privind sursele reale ale veniturilor părinților reclamantului. În plus, faptul că activitatea părinților

reclamantului a fost neoficială în primii ani este un fapt social notoriu în contextul migrației economice și nu poate fi imputat reclamantului.

192. Mai mult decât atât, respectivele declarații au fost furnizate progresiv, în măsura în care Comisia de evaluare înainta întrebări sau ridica dubii specifice față de candidatul supus evaluării.

193. Este firesc și rezonabil de admis că reclamantul nu putea anticipa, din oficiu, toate suspiciunile potențiale ale Comisiei de evaluare și, prin urmare, nu putea administra din start probele în susținerea poziției sale. În această ordine de idei, Completul de judecată special constată că nu se poate reproșa candidatului lipsa unei diligențe proactive în administrarea probelor, atâta timp cât demersurile acestuia s-au derulat tocmai ca reacție la solicitările Comisiei, iar probele prezentate au fost relevante, directe și corelative obiectului evaluării.

194. Mai mult, Completul de judecată special reține că, încă din etapa evaluării inițiale, reclamantul a solicitat în mod expres audierea părinților săi, în scopul confirmării explicațiilor oferite de el însuși și înlăturării dubiilor Comisiei de evaluare. Însă, acestei solicitări nu i s-a dat curs. Astfel, în cadrul evaluării inițiale, Comisia nu a făcut uz de posibilitatea reală și concretă de a verifica veridicitatea explicațiilor oferite de candidat prin intermediul unei audieri directe, fapt care poate fi interpretat ca o omisiune procedurală substanțială. Respectiv, Comisia de evaluare nu poate invoca faptul că „candidatul nu a exercitat diligența necesară, nu a căutat proactiv informații, a furnizat informații doar când faptele stabilite de Comisie l-au obligat să facă acest lucru și a furnizat în mod regulat informații incomplete, neconsecvente și contradictorii, subminând astfel credibilitatea candidatului.” Or, deși standardul de „dubii serioase” este o derogare de la standardul probator clasic, chiar și acest standard implică un nivel înalt de probabilitate, bazat pe fapte verificate și înlăturarea posibilităților alternative rezonabile. Iar, în speță, se poate admite că, audierea părinților candidatului la etapa evaluării inițiale putea desființa dubiul Comisiei sau, cel puțin, genera necesitatea de a solicita/prezenta probe suplimentare (cum ar fi de exemplu declarații ale unor cetățeni).

195. Astfel, în speță, reclamantului nu i se poate invoca lipsa unei diligențe proactive în administrarea probelor, or, declarațiile prezentate de către acesta au fost furnizate progresiv, în măsura în care Comisia de evaluare înainta întrebări sau ridica dubii față de dânsul.

196. În ceea ce privește capacitatea probatorie a acestor înscrisuri, Completul de judecată special este de opinie că, Comisia de evaluare nu a putut contesta veridicitatea activității părinților în Italia și nici nu a oferit o justificare obiectivă pentru a ignora aceste probe, deși în baza art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, standardul „dubii serioase” este unul de probabilitate ridicată, dar nu absolută. Acest

standard exclude arbitrariul și presupune o cercetare completă, imparțială și contextualizată a tuturor circumstanțelor cauzei.

197. Circumstanțele invocate de către candidat și părinții săi, cu privire la munca prestată la negru și remunerarea neoficială primită pentru aceste servicii, pot trezi suspiciuni doar dacă există elemente concrete în acest sens. La caz, însă, reclamantul și părinții săi au oferit explicații logice și veridice contextului social-economic, care printre altele au fost susținute de probe suficiente și coroborate.

198. În plus, la caz, nu au fost utilizate metode informale de transfer a mijloacelor bănești, or, toate transferurile au fost efectuate prin instituții bancare, banca expeditorului fiind din Italia. Aspectul dat, la rândul său, denotă transparența și legalitatea fluxurilor financiare.

199. Referitor la diferența sumei constatate de Comisie și în privința căreia au apărut dubii ce țin de proveniența veniturilor, Completul de judecată special, efectuând o analiză comparativă extinsă a informațiilor incluse în tabelul nr. 3 al deciziei contestate (§ 167 din prezenta decizie), consideră că această diferență este relativ modestă și nu poate să fundamenteze existența unor „dubii serioase”, în sensul art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, în condițiile în care:

- reclamantul și părinții acestuia au declarat că, în perioada 2009 – 2014, tatăl său a lucrat neoficial și că în toată această perioadă a muncit în mai multe locuri, iar o parte dintre foștii beneficiari ai muncii prestate fie nu doresc să confirme acest lucru, fie au decedat;
- transferurile au fost realizate în mod transparent, prin instituții bancare autorizate, fără a fi disimulate sau structurate pentru a eluda obligațiile declarative;
- părinții reclamantului au fost dispuși să se prezinte în fața Comisiei pentru a fi audiați, iar în cadrul evaluării reluare chiar au dat declarații publice, în care au confirmat alegațiile fiului său, Ion Chirtoaca;
- candidatul a explicat în mod detaliat și reiterat că tatăl său a muncit neoficial în Italia, unde legislația muncii și fenomenul migrației economice impun adesea prestarea de servicii fără forme legale, realitate socio-economică cunoscută și acceptată ca fapt notoriu în jurisprudența națională și europeană;
- veniturile nedeclarate ale părinților au fost confirmate de mai multe persoane care au dat declarații: P.F., Z.M., E.L., M.M. și V.B., ale căror explicații sunt logice și coroborate între ele;
- conform principiului *in dubio pro reo*, dacă candidatul supus evaluării prezintă argumente și explicații logice Comisiei, veridice contextului social-economic al Republicii Moldova, atunci probabilitatea că un fapt a fost într-un fel sau altul balansează, iar orice dubiu trebuie tratat în favoarea candidatului.

200. Astfel, Comisia de evaluare nu putea reține ca dubiu serios diferența dintre suma veniturilor părinților candidatului Ion Chirtoaca și cea transferată pe contul bancar și depus în contul de depozit, în condițiile în care aceasta se explică logic și rezonabil prin veniturile neoficiale realizate în străinătate. Iar, acest fapt socio-economic nu constituie o bază suficientă pentru formularea concluziei că există „dubii serioase” în sensul legii. În speță, Comisia a substituit standardul probator cu o prezumție negativă generală, iar acest fapt nu poate fi acceptat într-un stat de drept.

201. În concluzie, Completul de judecată special vădește că datele financiare și probatoriul administrat în cauză nu pot justifica existența unui dubiu serios asupra integrității financiare a candidatului Ion Chirtoaca. Dimpotrivă, acestea confirmă potența economică a părinților candidatului în perioada relevantă, iar transferurile au fost efectuate într-un mod transparent, legal și justificabil.

202. Cu atât mai mult că, pe tot parcursul procesului de evaluare, reclamantul a afirmat constant că mijloacele bănești reflectate în contul bancar deschis pe numele său în Republica Moldova proveneau exclusiv din munca părinților săi de peste hotare și că aceste fonduri nu îi aparțineau cu titlu propriu, ci reprezentau economiile părinților săi, transferate în țară prin intermediul canalelor bancare.

203. Această alegație este confirmată de faptul că, în răspunsurile formulate la întrebările Comisiei, reclamantul a precizat că nu s-a comportat niciodată ca un proprietar *de facto* al sumelor transferate, întrucât nu le-a utilizat în scopuri personale, speculative sau de investiții proprii, ci ele au fost destinate acoperirii nevoilor familiei părinților săi.

204. Mai mult, atitudinea reclamantului față de aceste mijloace financiare nu reflectă nici comportamente de ascundere sau disimulare, întrucât contul bancar în cauză a fost deschis și utilizat în mod transparent, iar transferurile au fost realizate prin instituții bancare licențiate, fără a se recurge la structuri intermediare sau operațiuni nejustificate. Comportamentul pasiv și netranzațional al reclamantului asupra acestor fonduri este în concordanță cu afirmația sa că el nu le considera ca fiind bunuri proprii, ci resurse gestionate în virtutea unui rol familial.

205. Completul de judecată special apreciază explicațiile oferite de către reclamant ca fiind veridice, logice, consecvente și conforme cu realitățile social-economice ale contextului migratoriu al părinților acestuia, fiind în coroborare cu probatoriul administrat și anexat la materialele dosarului candidatului. În absența unor indicii concrete de fraudă, conflict de interese sau beneficiu personal, calificarea sumelor respective drept „mijloace suspecte”, interpretarea acestora ca „proprietate a reclamantului” sau, cu atât mai mult, ca probă a unei lipse de integritate financiară și etică a candidatului Ion Chirtoaca nu este susținută de probatoriul administrat. Astfel, în lipsa unei conduite care să ateste exercitarea efectivă a dispoziției asupra sumelor respective cu titlu personal, nu se poate reține

în mod obiectiv prezența unui dubiu de integritate financiară sau etică a reclamantului.

206. Aderent, la aspectul dat, instanța de judecată reține prevederile art. 13 alin. (1) și (2) din Legea nr. 26/2022, prin prisma cărora decizia Comisiei de evaluare trebuie să cuprindă faptele relevante, motivele și concluzia Comisiei cu privire la promovarea sau nepromovarea evaluării. Această cerință legală impune Comisiei o obligație de motivare riguroasă și completă, atât sub aspectul constatărilor factuale – adică identificarea precisă a împrejurărilor relevante în privința fiecărui candidat, cât și al aprecierii juridice efectuate în raport cu normele aplicabile – adică fundamentarea legală a oricărei concluzii adoptate. Această obligație decurge și din exigențele statului de drept și ale bunei administrări a justiției, fiind fundamentată pe principiul transparenței și al dreptului părților la un proces echitabil, garantat de art. 6 § 1 CEDO. În lipsa unei astfel de motivări, decizia emisă de Comisie nu poate fi supusă unui control judecătoresc efectiv, iar candidatul este lipsit de posibilitatea de a înțelege pe deplin motivele pentru care nu a fost promovat.

207. Odată cu numirea în funcția de judecător, în anul 2016, Ion Chirtoaca a respectat obligațiile de declarare ce decurg din această calitate, în conformitate cu legislația aplicabilă la momentul respectiv. Or, în declarația de avere depusă în anul 2016, candidatul a indicat expres contul bancar în EUR, precum și mijloacele bănești existente în acel cont, în rubrica aferentă activelor financiare („Coloana IV”). Această conduită confirmă buna-credință a reclamantului, dar și înțelegerea corectă de către acesta a obligației de declarare, de îndată ce a devenit indubitabil subiect al declarării în sensul Legii și în calitatea sa de judecător. Cu alte cuvinte, contul bancar în EUR nu a fost ascuns și nu a existat o intenție de eludare a regimului de declarare, ci, dimpotrivă, candidatul a declarat acest cont și mijloacele bănești relevante.

208. O astfel de conduită indică lipsa oricărei intenții de ascundere sau disimulare, dar și faptul că reclamantul, în măsura în care a conștientizat obligațiile legale de declarare, a procedat la conformarea cu buna-credință

209. Având în vedere ansamblul considerentelor expuse supra, Completul de judecată special constată că decizia Comisiei de evaluare nr. 13 din 21 mai 2024 „cu privire la evaluarea reluată a lui Ion Chirtoaca, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii” este neîntemeiată, fiind emisă cu omisiunea aprecierii la justa valoare a probelor esențiale administrate în cadrul evaluării reluate.

210. Completul de judecată special opinează că, în cadrul evaluării inițiale și a celei reluate, reclamantul Ion Chirtoaca a desființat toate dubiile formulate de către Comisia de evaluare în notificarea cu privire la faptele și dubiile serioase. Iar Comisia de evaluare, la rândul său, nu a demonstrat, printr-o analiză factologică și juridică riguroasă, că reclamantul Ion Chirtoaca și părinții acestuia nu au putut

argumenta sursa mijloacelor bănești transferate în contul bancar al reclamantului și a celor depuse în contul de depozit al tatălui acestuia. Totodată, Comisia de evaluare nu a putut demonstra și arata indubitabil că Ion Chirtoaca ar fi devenit proprietar *de facto* și beneficiar efectiv al mijloacelor bănești transferate de către părinți în contul său bancar. Din contra, rezultă din probele administrate că aceste mijloace proveneau exclusiv din munca părinților săi peste hotare, fiind transferate prin instituții bancare, în mod transparent, iar reclamantul nu a acționat niciodată ca titular de drept asupra acestora, ci a procedat, în măsura posibilului, la clarificarea surselor și la documentarea situației financiare.

211. Este, de asemenea, esențial de reținut că reclamantul a declarat contul bancar și mijloacele bănești aferente odată cu numirea sa în funcția de judecător, ceea ce probează atât respectarea obligației legale, cât și buna sa credință. Orice eventuală omisiune anterioară trebuie analizată prin prisma contextului juridic incert și a practicii administrative din perioada respectivă, dar și a principiului proporționalității în materie de integritate publică.

212. În această ordine de idei, Completul de judecată special urmează să admită contestația depusă de Ion Chirtoaca, să anuleze decizia Comisiei de evaluare nr. 13 din 21 mai 2024 „cu privire la evaluarea reluată a lui Ion Chirtoaca, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii” și, în temeiul art. 14 alin. (8) lit. c) din Legea nr. 26/2022 să constate promovarea evaluării de către Ion Chirtoaca, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii.

213. În conformitate cu art.14 alin. (6), alin. (8) lit. c), alin.(9) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022,

COMPLETUL DE JUDECATĂ SPECIAL, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite contestația depusă de Ion Chirtoaca împotriva deciziei Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 13 din 21 mai 2024 „cu privire la evaluarea reluată a lui Ion Chirtoaca, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii”.

Anulează decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 13 din 21 mai 2024 „cu privire la evaluarea reluată a lui Ion Chirtoaca, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii”.

Constată promovarea de către Ion Chirtoaca, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, a evaluării efectuate în baza Legii nr. 26/2022.

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Ion Malanciuc

Judecători

Diana Stănilă

Oxana Parfeni